

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXVII • БРОЈ 434.

БУДВА, 31. ЈАНУАР 1999. ГОДИНЕ
ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

ОТШКРИНУТА ВРАТА

З а свакоја од нас, јонаособ, и за цијелу земљу, отворена врата значе исто што и слобода. Управо слободи човјека и друштва тренце времена свијешћу симболичне. Оне нису само међа, него и обзор новој и бољој животу, кућни пратеко која се оглази у свијешћу и преко која нам свијешћ долази у кућу. Границе су врата чијим се кључевима отворавају, а не само закључавају, исхинске браве живота народа и државе. Та врата смо тек отворили.

Ту, окоје, још леже старије, штаници, експлатације бомби, не разликујући се од онадо лиши. Лишћа чеја? Лишћа или штапова једног несвесног, бескисленог рата, лишћа или штапова љетових ћосљецица, немирења. Чему немирења?

Отворенима вратама ће се вратија да покрене све она што је раштом прекинуло. И њиме све условљене рефлексе. Али не и поштру за слободом за коју смо се борили у дане оиштекласирани у звездане часове наше и савремене историје свијешћа. Али не и у рату недостојнијем него што су што некад и борба, и живот, и човјек били.

Ко их је отворио?

Сигурно не разнодушност време постоећо синтези свећа најавивој на нашем политичком, привредном, економском и сваком другом плану. За нас та одлука значи мноштво. Огромно. Судбиносно. Уз све резерве које се пренују мониторима време овој обострано позитивној мери, вријеме отворених врати тек долази јер она представљају инспирацију и могућност за наставак ранијих партнерија, па и обновљања некадашњих пријатељства, прекинутих љубави... У добар час!

Почнемо ли шако да се ћењемо уз цивилизациске слојеве рефлекса, нема разлога да се затварамо прег близином и будућностју. Ни шако нећемо сагледати крај стиљеницима којима смо данас силали: њима ће треба да се ћењу наши будући нараштаји. Свеједно што ће некима од шака лице да јомогри као Ескиму у Африци, они морају да признају да је сагашња власт усјела да ријеси што егзистенцијално друштвено иштање и да је шим првом Слободе неће пропонити лавеж људи. Јер, тошко смо постали дух, а ипак нам ће треба и шијело. Зна се шта је поштребно шијело да нас на другом крају виљушке не би чекао ъен усуг - ћлаг!

Нова власт, очиједно, настоји да не ишемо аутобиографију вука која нас је, изједа, чекала као нечија шира и као циљ. Такве аутобиографије је у прошlostи било доста, ње више нема и не може је бити. Отворенима вратама тек су почетак резултата лишеној носталгије, појављеју сјујрашице којаја је вијука на отворену вратима данаса.

Људи претпостављају сјаварносни лик осјаварених појава у ономе што виде око себе, јошакуши жудњом и надом да ће отворити и да ће улегнути добро у ономе што нам се иза брга ваља, а што свих ових минутих година ни изблизу није личило на добро. Тек, кроз отворену врату промолили смо образ, не само збор шијела, и не само збор Задага, већ време цијелом свијешћу и време - љејоти.

И збор штоје разумљиво зашто је наше руководство за Вилијама, а вјерујем и за Џони Вокера.

Бошко БОГЕТИЋ

ПЕТА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

УСВОЈЕН ОПШТИНСКИ БУЏЕТ

• На посљедњој сједници у прошлој години одборници усвојили Програм привременог коришћења неизграђеног градског грађевинског земљишта и изграђеног земљишта у општој употреби за 1999. годину и Информацију о реализацији Програма уређивања градског грађевинског земљишта за 1999. годину

Уочи Нове године Скупштина општине је на тродневном засијадању, 28., 29. и 30. децембра, утврдила најтре пословника о раду Скупштине општине, најтре Програма рада СО за 1999. годину. Одлуку о измјенама и допунама одлуке о буџету општине за 1998. годину и Одлуку о буџету општине Будва за 1999. годину, по којој је ове године општинска каса тешка 85.795.000 динара.

Одлучено је да се приступи изради урбанистичког пројекта резиденцијалног комплекса „Милочер“ и УП „Господарство“, као и измјенама и допунама УП „Стари град“. Усвојен је Програм привременог коришћења неизграђеног градског грађевинског земљишта и изграђеног земљишта у општој употреби за 1999. годину и Одлука о накнади за привремено коришћење тих земљишта.

Одборници су на посљедњој прошлогодишњој сједници усвојили Информацију о реализацији Програма уређивања градског грађевинског земљишта за 1998. годину. Информацију о стању пољопривреде и села на територији општине с предлогом мјера за наредни период и Информацију о раду и успјеху ученика Школе за основно музичко образовање на крају школске

1997/98. године. Именованы су нови управни одбор КСП „Будва“, ЈП „Водовод и канализација“, ЈП „Информативни центар“, ЈУ „Град театар“, ЈУ „Музеји, Галерија, Библиотека“, ЈУ „Црвена комуна“, ЈУ „Режевићи“ и ЈП „Медитерански спортски центар“, и нови програмски одбор ЈП „Информативни центар“. (Стране 2. и 3.)

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“ СА ВЛАДИМИРОМ МИТРОВИЋЕМ, МИНИСТРОМ ЗА ТУРИЗАМ У ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ

БЕЗ КВАЛИТЕТА НЕМА ШАНСИ

Проглашење 1999. године „Година квалитета у туризму“ у Црној Гори је повод више за питање шта ће ова година донијети ново црногорском туризму, да ли се послије много „посних“ година може очекивати повећање туристичког промета (посебно иностраног), да ли ћемо побољшати туристичку понуду која је посљедњих година знатно ослабила (објекти, кадрови, организација...), да ли ће, једноставно речено, за туризам доћи неки бољи данни.

(Стране 8. и 9.)

У ОВОМ БРОЈУ

• Изборна конференција Демократске партије социјалиста Црне Горе
ПОВЕЂАН БРОЈ ЧЛНОВА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

(Страна 4.)

• Трибина Социјалдемократске партије Црне Горе

ГОДИНА ИСКУШЕЊА

(Страна 4.)

• Ерих Кош:

УЗГРЕДНЕ ЗАБИЉЕШКЕ

(Страна 11.)

• Чедо Вуковић:

ПИСМА ИЗ БЛИЗИНЕ

(Страна 12. и 13.)

• Мило Краљ:

КРУГ, ОБАЛОМ

(Страна 11.)

• Округли сто „Куда иде туристичка Црна Гора“

ТУРИЗАМ - ГЕНЕРАТОР РАЗВОЈА

(Страна 4.)

• АКТУЕЛНОСТИ • КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ • ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА • ФЕЉТОН • ЂАЧКО ДОБА • СПОРТ • РАДИО ПРОГРАМ

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

УСВОЈЕН ОПШТИНСКИ БУЏЕТ

Пета сједница Скупштине општине Будва почела је 28. а завршила 30. децембра. Током тродневног засијања највише расправе је било о измјенама и допунама Буџета општине за 1998. годину, новом Буџету за 1999. годину, приступају изради урбанистичког пројекта резиденцијалног комплекса „Милочер“ и реализацији Програма уређивања градског грађевинског земљишта за 1998. годину. На посљедњој промени годишњој сједници одборници су усвојили најпре Пословника о раду Скупштине општине и Програма рада Скупштине општине за 1999. годину, измјенили и допунили одлуку о Буџету општине за 1998. годину, усвојили Буџет општине за 1999. годину, одлучили да се приступи изради урбанистичког пројекта резиденцијалног комплекса „Милочер“, УП „Госпоштина“ и измјенама и допунама УП „Стари град“. Усвојен је Програм привременог коришћења неизграђеног градског грађевинског земљишта и изграђеног земљишта у општој употреби за 1998. годину и утврђена накнада за привремено коришћење неизграђеног градског грађевинског земљишта и изграђеног земљишта у општој употреби за 1999. годину. Скупштина општине је усвојила Информацију о реализацији Програма уређивања градског грађевинског земљишта за 1998. годину. Информацију о стању пољопривреде и села на територији општине са предлогом мјера за наредни период и Информацију о раду и успјеху ученика Школе за основно музичко образовање на крају школске 1997/98. године. Донијето је више решења о изузимању и давању земљишта и именовани нови управни одбори јавних предузећа и установа и програмски одбор ЈП „Информативни центар!“

Сједница Скупштине општине је почела расправом о утврђивању дневног реда. Предсједник Општине Раде Гргорић је предложио да се по хитном поступку у дневни ред уврсти разматрање и усвајање најпре Пословника о раду Скупштине општине Будва и доношење решења о уступању земљишта ЈП „Водовод и канализација“ за изградњу стамбене зграде, образлажујући то заједничком Скупштине општине са претходне сједнице, односно захтјевом синдикалне организације ЈП „Водовод и канализација“.

Против таквог предлога били су одборници Социјалистичке народне партије. Образлажујући тај став предсједник Клуба одборника СНП Станко Асановић је нагласио да се по хитном поступку расправља о најпре Пословнику о раду Скупштине и изузимању земљишта. Он је предложио и да се дневни ред

допуни одборничким питањима и одговорима, подсећајући да је то договорено на састанку код предсједника општине.

Послије расправе у којој су још учествовали Вукашин Марковић, предсједник Комисије за прописе, Горан Орлић, секретар СО, Блажко Мартиновић и Жарко Миковић, предсједник Општине Раде Гргорић је предложио да се дневни ред допуни предлогом најпре Пословника о раду Скупштине општине и рješenja o давању земљишта ЈП „Водовод и канализација“, и одборничким питањима. Одборници СНП, незадовољни што нису прихваћени њихови предлози, напустили су сједницу за вријеме док се одлучивalo о усвајању дневног реда. За предлог да се у дневни ред уврсти разматрање и усвајање најпре Пословника о раду гласало је 17 одборника, за изузимање земљишта и давање ЈП „Водовод и канализација“ 17, а за одборничка питања 16 одборника (један одборник је био против). Тако је констатовано, након преобјавања гласова, мада су одборници СНП касније током сједнице више пута изразили сумњу да је Скупштина општине имала кворум (17 одборника) приликом усвајања дневног реда.

Расправа о утврђивању најпре Пословника о раду више је била враћање на питање постојања кворума приликом утврђивања дневног реда, него расправа о самом Пословнику. Одборници СНП су оцјенили да је најпре Пословника корак назад у односу на многа рješenja из важећег пословника и нијесу гласали за усвајање најпре. Скупштина је затим већином гласова усвојила најпре Пословника о раду који ће се послије јавне расправе поново наћи на дневном реду.

Усвојен је најпре Програма рада Скупштине општине за 1999. годину и дат на јавну расправу послије које ће одборници усвојити коначан документ. Најпре је усвојен без веће расправе. Одборник Станко Асановић је предложио да у програму рада СО мјесто најре и расправа о раду Јавног предузећа за управљање морским добрим сагласном на финансијском резултату, расправа о Закону о државној имовини и плану урбанистичког уређења општине. Предсједник Општинског одбора СНП Станко Гргорић је поставио питање одржавања сједнице СО о приватизацији коју је тражила Социјалистичка народна партија, а предсједник општине Раде Гргорић је одговорио да ће се та сједница одржати како је и договорено са представницима СНП.

РАЗЛИЧИТО О БУЏЕТИМА

Предлог одлука о измјенама и допунама Оdluke o buđetu opštine za 1998.

- Општинска каса за 1999. годину тешка 85.795.000 динара
- Радиће се три урбанистичка пројекта: резиденцијални комплекс „Милочер“, „Госпоштина“ и „Стари град“
- Утврђене локације за привремене објекте и почетни износи накнаде јер ће се локације уступати, углавном, лicitацијом
- Нови управни одбори у јавним предузећима и установама и нови програмски одбор „Информативног центра“

годину је био повод за бројне примједбе одборника СНП које је изnio Станко Асановић. Он је нагласио да власт прави праве вратоломије у планирању буџетских позиција. Прије мјесец дана планирано је да ће буџетски приходи износити 55.355.000 динара, а предлогом измјена и допуна Буџета за 1998. годину планирани приходи су 63.435.000 динара, па се поставља питање откуд толико разлика. Затим, ако је званично исказано да су буџетски приходи до 31. октобра износили 41.913.226 динара, како да се трећина буџета оствари у последња два мјесеца у години. Асановић је посебно истакао да власт крши буџетске принципе и да се покушавају скрити појединачне билансне ставке. У информацији о реализацији програма уређивања

је и код расхода за изузето грађевинско земљиште: у одлуци о измјенама и допунама Буџета стоји 1.600.000 динара, а у наведеној информацији да је за исте намјене утрошено 9.479.706,95 динара. Клуб одборника СНП сматра да се у складу са Законом о систему јавних прихода у Буџету морају приказати и приходи јавних установа и предузећа која се финансирају из општинског буџета, и уз још неколико примједби предложио је да се одлука о ребалансу Буџета врати на дораду како би се исправиле евидентне грешке и пропусти.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe уз обrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџetskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti.

Примједбе клуба одборника СНП су одбijeњe uz obrazloženje da će se stručna komisija utvrditi završni račun Bujdeta, i da je „prilevana“ između bуџетskih pozicija bilo i ratične greške i propusti

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

АКЦИЈЕ

1999 -
ГОДИНА
КВАЛИТЕТА
У ТУРИЗМУ

НОВИ УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКТИ

Скупштина општине је одлучила да се приступи изради три нова урбанистичка пројекта: резиденцијалног комплекса „Милочер”, „Госпоштине” и „Стари град” (измјене и допуне).

Израда урбанистичког пројекта резиденцијалног комплекса „Милочер” приступило се на основу захтјева ХТП „Будванска ривијера” за повећањем туристичких капацитета. У смислу комплетирања, туристичке понуде високог нивоа. У складу с поставкама Генералног урбанистичког плана о развоју туризма у зонама ексклузивног туризма Милочер и Свети Стефан „Будванска ривијера” је као корисник простора процијенила да ће јој поред постојећих капацитета у реновирањом и добрађењем хотелу „Маестрал” недостајати одређени број луксузних, резиденцијалних апартмана, па је предложила реконструкцију постојећих вила „200” и „300” и добрађању нових на истом локалитету. Овим пројектом биће обухваћен дио миличерског парка непосредно иза капије у Пржном уз оградни зид парка према вртићу, а изнад пута кроз Милочер. У образложењу предлога да се приступи из-

Ускоро надграђивање и реконструкција

ради урбанистичког пројекта резиденцијалног комплекса „Милочер”, Секретаријат за урбанизам је најавио да нових 100 туристичких лежаја (дио у постојећим вилама, а дио у новим) неће угрозити амбијенталне вриједности комплекса и да ће се пројектним задатком посебно одредити заштита вриједног зе-

ленила. Приликом усвајања детаљног урбанистичког плана „Госпоштина” 1995. године на предлог рецензионе комисије је прихваћено да се за простор Тргног центра и шири појас уз Медитеранску улицу посебно ураде урбанистички пројекти, па је Одлуком о приступу изради УП „Госпо-

штина” обухваћено подручје од улице 13. јула до улаза у комплекс хотела „Авале”. Поред ове обавезе приликом израде урбанистичког пројекта „Стари град” треба разријешити несаглашеност изведеног стања са важећим урбанистичким пројектима, намјену кључних објеката културе, неистражене археолошке локалитете и недефинисани простор око љетњег базена.

Ове проблеме, према образложењу Секретаријата за урбанизам, треба решити на основу затеченог стања објекта и површина, што подразумијева да се не предвиђа повећање спратности постојећих објеката, њихове добрађање и изградње нових. Послови на изради измјена и допуна урбанистичког пројекта „Стари град” уступљени су „Заводу за изградњу „Будва”.

НОВИ
УПРАВНИ
ОДБОРИ

• Комунално-стамбено предузеће „Будва”: Љубо Рађеновић, Новица Војнић, Бранко Бојковић, Лепосава Јелушић, Горан Ђурашевић, Драган Вуковић и Станко Асановић.

• Јавно предузеће „Водовод и канализација”: Бранко Медиговић, Анте Делојик, Илија Кажанегра, Сретен Томовић, Илија Медиговић, Жарко Миковић и Мијат Влаовић.

• Јавно предузеће „Информативни центар”: Владимира Ђапчевић, Владимира Тижић, Драган Маровић, Јасна Вукићевић, Драган Д. Љијешевић, Сулејман Шунтић и Владимира Станишић.

• Јавна установа „Музеј, Галерија, Библиотека”: Михаило Каписода, Новица Војнић, Анте Делојик, Драган Д. Љијешевић, Гордана Марјановић, Веселин-Веско Марковић и Слободан-Бобо Митровић.

• Јавна установа спомен дом „Режевићи”: Саво Павловић, Илија Кажанегра, Нада Мицор, Светлана Јојчић, Вукашин Зеновић, Даница Греговић и Славко Радуловић.

• Јавно предузеће „Медитерански спортски центар”: Владимира Ђапчевић, Јово Ђурашевић, Миодраг Раичевић, Бранко Ивановић, Марина Живковић, Драган Кларић и Станко Думнић.

ПРОГРАМСКИ
ОДБОР
„ИНФОРМАТИВНОГ
ЦЕНТРА“

Скупштина општине је именовала нови Програмски одбор јавног предузећа „Информативни центар” од представника политичких партија које су заступљене у Скупштини општине.

Чланови Програмског одбора су: Владимира Митро-

вић (Демократска партија социјалиста), Станко Асановић (Социјалистичка народна партија), Драган Д. Љијешевић (Народна странка), Драган Иванчевић (Социјалдемократска партија) и Анте Петковић (Либерални савез).

ЛИЦИТАЦИЈА ЗА
ПРИВРЕМЕНЕ ЛОКАЦИЈЕ

Послије спроведене јавне расправе Скупштина општине је усвојила Програм привременог коришћења неизграђеног градског грађевинског земљишта и изграђеног земљишта у општој употреби за 1999. годину којим су одређене локације за привремене објекте и начин коришћења дјелова јавних површина за пружање угоститељских и трговинских услуга, забавних игара и постављање реклами паноа. Донијета је и Одлука о накнади за привремено коришћење овог земљишта и утврђен начин уступања привремених локација.

Локације за привремене објекте ће се уступати путем јавне лицитације коју спроводи Секретаријат за урбанизам, осим за привремене локације за које је створена уговорна обавеза између Општине и корисника локације. Секретаријат за урбанизам је овла-

ша прошлу годину. Накнада се односи на привремене локације у првој зони (локације од Старог града до Рафаиловића, у оквиру комплекса хотела, у Светом Стефану, Пржну и на обали у Петровцу), док се за другу зону (објекти постављени уз Јадранску магистралу, код БИП-а, на Јазу, у Каменову, у Петровцу и Буљарици) износ се умањује за 20 одсто, а другу зону (сви објекти постављени изнад јадранске магистрале) износ се умањује за 30 одсто, а за четврту зону (објекти на сеском подручју) износ се умањује за 40 одсто. Умањења по зонама се не одно-

Поједном до корисника

Привремене локације на градском грађевинском земљишту са правом коришћења физичких лица, као и локације за кампове и одмаралишта изван градског грађевинског земљишта, биће посебно одређене на основу захтјева заинтересованих корисника, а по урбанистичко-техничким условима које прописује Секретаријат за урбанизам.

Овлашћен је Секретаријат за урбанизам да може одобравати и друге локације на неизграђеном град-

ију да поједине привремене локације може уступити непосредном погодбом, ако су корисници имали значајна улагања у изградњи објекта.

Утврђени су почетни износи накнаде за привремено коришћење земљишта у периоду од 15. јуна до 16. септембра који су, зависно од врсте и намјене привременог објекта од 650 до 3.000 динара мјесечно по квадратном метру земљишта. Почекни износ накнаде је већи 10 одсто у односу

се на локације за забавне игре, луна паркове без обзира на величину, циркусе, дјечја, феријална, извиђачка и радничка одмаралишта, ауто-кампове без обзира на површину, магацине и стоваришта грађевинског материјала. За власнике кориснике земљишта најнада се умањује за 40 одсто, а корисници који користе привремене локације 12 мјесеци плаћају 20 одсто од мјесечне накнаде за период 15.6. - 15.9. за који су утврђене посебне цијене.

У оквиру „Године квалитета у туризму” организоваће се више семинара: општи, кулинарски, затим за сервис, рецепцијско пословање и хотелски менаџмент. Планирано је да се у марта формира студијска група која ће посетити ланце хотела „Кемпински” и „Шератон” у Берлину.

В. М. С.

АКТУЕЛНОСТИ

ИЗБОРНА КОНФЕРЕЦИЈА ОПШТИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ДПС

ПОВЕЋАЊЕ БРОЈ ЧЛАНОВА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

На изборној конференцији Општинске организације Демократске партије социјалиста, одржаној 25. јануара 1999. године, донијета је, између остalog, Одлука о броју и начину избора чланова Општинског одбора, усвојен Извештај о раду између двије конференције, разријешени досадашњи и изабрани нови чланови Општинског одбора.

Уместо досадашњих 35, Општински одбор броји 59 чланова. Према ријечима Борђија Прибилића, предсједника Општинског одбора Демократске партије социјалиста, након што је повећан број мјесних организација на подручју општине, повећање броја чланова Општинског одбора резултат је од-

личних резултата остварених на последњим изборима и нове методе рада партијских органа. Према тим подацима, данас ДПС у општини подржава 38% бирачког тијела, што је, према ријечима Прибилића, највећи проценат који је једна партија забиљежила у општини Будва. Он је поновио да ДПС заговара модерну државу грађанске прове- нијенције, тржишне привреде и демократског друштва.

Учеснице Изборне конференције поздравили су Драган Лијешевић, предсједник Општинског одбора Народне странке, Драган Вуковић, члан Социјалдемократске партије и Андира Перишић, члан Извршног одбора Главног одбора Демократске партије социјалсита.

За чланове Општинског одбора ДПС изабрани су:

- ЧЛНОВИ ОПШТИНСКОГ ОДБОРА ДПС БУДВА
 1. Борђије Прибилић
 2. Андира Перишић
 3. Иво Арменко
 4. Пере Бајковић
 5. Видо Балић
 6. Душан Божовић
 7. Лидија Божовић
 8. Љубо Борета
 9. Љубо Васовић
 10. Новица Војнич
 11. Сретен Вукићевић
 12. Бранислав Вукчевић
 13. Драго Вучинић
 14. Раде Гргочевић
 15. Владислав Дапчевић
 16. Анте Делојик
 17. Јован Драговић
 18. Драган Дулетић
 19. Марко Дулетић
 20. Јово Ђурашевић
 21. Бранка Жигић
 22. Драган Жинић
 23. Гојко Зец
 24. Душан Зец
 25. Марко Зец
 26. Зоран Ивановић
 27. Мирко Ивановић
 28. Предраг Јелушчић
 29. Илија Кажанегра
 30. Слободан Клаћ
 31. Тодор Ковачевић
 32. Боро Колиновић
 33. Влад Кульча
 34. Боро Лазовић
 35. Гојко Јубановић
 36. Татјана Мандић
 37. Вукашин Марковић
 38. Мирко Марковић
 39. Драган Маровић
 40. Раденко Маровић

41. Бранко Медиговић
 42. Милена Медиговић
 43. Бранка Медин
 44. Драган Миковић
 45. Марко Пима
 46. Бранко Прибилић
 47. Срђа Поповић
 48. Радован Радоман
 49. Јово Радуловић
 50. Видо Рајеновић
 51. Љубо Рајеновић
 52. Лука Рафаиловић
 53. Ненад Срзентић
 54. Владо Стојановић
 55. Владислав Тичић
 56. Петар Франета
 57. Оливера Франовић
 58. Бранко Чучук
 59. Драгана Шоћ

Н. РАЈКОВИЋ

Трибина Социјалдемократске партије Црне Горе

ГОДИНА ИСКУШЕЊА

• У Великој сали Скупштине општине Будва, 19. јануара одржана Трибина Социјалдемократске партије Црне Горе на тему „Година искушења”. • Говорили др Драгиша Бурзан, потпредсједник СДП, чланови предсједништва Миодраг Иличковић, др Вања Браило, Душан Симоновић и предсједник Општинског одбора СДП у Будви Драган Иванчевић.

- Прича о Савезној Републици Југославији је испричана, - рекао је на самом почетку разговора члан Предсједништва Социјалдемократске партије Миодраг Иличковић, истичући, да држава у којој не функционише савезна скупштина и савезна влада, а чланице федерације се не могу договорити ни о једном питању, нема разлога да постоји. Основна системска грешка треће Југославије огледа се у искуствима да су се све досадашње дvoчлане федерације распаље, и ако ни приближно међу њима није постала толика диспропорција у величини, броју становника и економском потенцијалу њених чланница - истакао је Иличковић. По његовој оцени, Србија тежи што већији централизацији и унитаризацији, а Црна Гора очувају елементарних националних и државних права. Свједоци смо да се између двије републике перманентно води економски, пропагандни и дипломатски рат који је узроковао уставну кризу и пријети да ескалира у још један крвави

балкански рат. Доведени смо пред избор да постанемо регион у саставу српског великордјавног пројекта или да самостално потражимо пут изласка, односно уласка у јединицу слободних, демократских држава Европе.

По оценама др Вање Брајила ова година није смјела бити проглашена годином квалитета у туризму, већ годином борбе за квалитет у туризму. Јер, како је рекао, треба се пријобавати да не буде као проглашењем еколошка државе Црне Горе која се претворила у играрију, а не стварну жељу да се створи еколошка држава.

Брајило је рекао да, уколико не буде отворен гранично прелаз према Хрватској на Дебелом бријегу, сматраће то општим поразом туризма Црне Горе. То је један од основних задатака које се мора решити и који не смије дуто да чека.

Потпредсједник Социјалдемократске партије др Драгиша Бурзан је истакао да је свакако најзначајнија ствар у

историји Црне Горе побједа коалиције на парламентарним изборима у Црној Гори. Међутим, да би се кренуло у бољи живот треба створити стабилну основу, а то значи - ући у базичне припремне радове који су сами по себи врло захтевни.

Бурзан је изразио задовољство досадашњим функционисањем Владе Црне Горе и оствареним резултатима - Као грађанин, дијелим нестриљење да се што прије домогнемо бољег и економски стабилнијег живота, али се то не може остварити тако брзо, поготово не у постојећем окружењу - његове су ријечи на овом скупу. Брезог напретка у постојећим условима нема прилива свјежег капитала са стране. Црна Гора управо гради тај имац у коме се гарантује стабилност улагања. Тај имац, ако желимо да направимо било какав прогрес, морамо по сваку цијену да одржимо.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

Округли сто „Куда иде туристичка Црна Гора“

ТУРИЗАМ - ГЕНЕРАТОР РАЗВОЈА

• У организацији Министарства туризма Републике Црне Горе и Туристичке организације Републике, у Подгорици крајем децембра прошле године одржан Округли сто „Куда иде туристичка посленике наше републике“

- Тема „Куда иде туристичка Црна Гора“ посебно је значајна јер се о њој говори уочи дефинисања развојне економске политike за ову годину - рекао је у свом уводном обраћању учесницима предсједник Владе Републике Црне Горе Филип Вујановић. У дугом времену, Црна Гора је развој градила на тешкој индустрији, на штету услужног сектора, уз запостављање наше велике развојне шансе - туризма. Промјене у развојној политици схватали смо нужним и зато је туризам коначно нашао адекватно место. Влада већ више година афирмише промјену односа према овој дјелатности, те посебно инсистира на нужности приватизације предузећа у туризму, рекао је предсједник Вујановић.

Туризам као дјелатност има значајан генераторски импулс у економском и социјалном развоју сваке државе, директно и индиректно утичући на повећање друштвеног производа, девизног прилива, на стабилизацију платног биланса, он ангажује значајан дио радно способног становништва и истовремено представља значајан извор потрошње - рекао је премијер Вујановић.

За посљедње три године, Влада је за опремање туристичких капацитета и припрему сезоне издојила 21 милион марака, а кроз пословну сарадњу, комерцијалне и компензационе аранжмане, туристичка привреда ће обезбједити бољу опремљеност објеката и садржајнију услугу. Према оријентационим пројекцијама Владе, могућа инвестиција улагања у туризму, крећу се између два до 2,5 милијарда долара. За постизање овог циља, потребно је обезбједити средства од потенцијалних ино партнера.

Исто тако су потребни знање, маркетинг и креативни менаџмент у туризму, као и обука кадрова и стицање савремених и специјалистичких знања, - рекао је Вујановић, додајући да убрзани процес приватизације отвара широку могућност за појачано инвестиирање и бржу валоризацију туристичких потенцијала.

Црна Гора мора повратити своје место на међународном тржишту и борити се да придобије повјерење оних који одлучују где ће и како провести свој годишњи одмор. Императив даљег развоја је заузимање изгубљених позиција и стицање нових. Туристичка привреда ће у тим настојањима имати пуну подршку Владе и њених институција.

Министар туризма у Влади Црне Горе Владимир Митровић је истакао разлику између статистичких и стварних података о туристичком промету, тврдећи да је стварни промет најмање 30 одсто већи од онога што познаје статистика. Са за- биљадом ноћења туристички промет у ствари у друштвеном производу учествује са око 17,2 одсто.

Говорећи о перспективама туризма, Митровић је нагласио да од нашег понашања увећавају се будући успехи у туризму. Истакао је да недостају средства за неопходне реконструкције и адаптације постојећих капацитета у које се у посљедње вријeme није улагало. Зато је циљ урађене студије о туризму у Црној Гори да се Влади предложи како да се прати туристички промет, како да се статистички евидентира и прикаже на крају године.

Констатујући да је промијенен концепт коришћења годишњих одмора, јер се на одморе

иде чешће, а остаје краће, директор Туристичке организације Црне Горе Велибор Золак, рјешење за бољи развој туризма види у помијерујању од концепта јефтиног, масовног туризма типа „сунце, море, плаже“ ка забавном, узбудљивом и едукативном туризму, где се се нуде, уместо једнообразног, различите врсте - еколошки, културни, и други туризам - рекао је Золак.

О приватизацији као фактору развоја туризма говорио је проф. др Божо Михаиловић, директор Фонда за развој. Он се заложио да се интегралну приватизацију у овој години. Говорећи о маркетингу у туризму Црне Горе, рекао је да је неопходно креирање препознатљивог туристичког производа Црне Горе који би уједно значио и имац Црне Горе, а туристичка промоција би дошла као последица промовисања тог производа.

Бранко - Дики Кажанегра је говорио о значају националне авио компаније и емитовању програма црногорске радио телевизије преко сателита за будући развој туризма. Проф. др Борислав Ускоковић са подлогом института за друштвено и економске истраживања истакао је правце дугорочног развоја туризма у Црној Гори. По његовој оцени, црногорски туризам је годинама одјечен од тековног концепта и постаје инфра и супраструктуре, па ће, настави ли се то стање, како је рекао, туризам појести туризам.

Рајко Миловић је упозорио да је простора за туризам на Црногорској обали све мање и према његовим ријечима у том смислу морамо се врло брзо прилагодити новим урбаним развојним концептима. Он се заложио да се истраже могућности за нове облике туризма, а најновија размишљања крећу се, како је рекао, у правцу развоја изградње већег броја мањих туристичких места високе категорије са обиљем разноврсне туристичке понуде.

Проф. др Раде Ратковић је назначио правце реконструкције туризма у Црној Гори. По његовој оцени, црногорски туризам је годинама одјечен од тековног концепта и постаје инфра и супраструктуре, па ће, настави ли се то стање, како је рекао, туризам појести туризам.

Главни и одговорни уредник „Побједе“ Слободан Вуковић је истакао да без правог и правовременог информисања нема туризма а маркетиншки приступ, штампање каталога и учешће на сајмовима нијесу доволни. По њему је неопходна медијска агресивност, а то захтијева потпуни отвореност извора информисања.

Ранко ПАВИЋЕВИЋ

Писмо „Монтенегроекспреса“ из Будве предсједнику Владе Црне Горе

ШТО БРЖЕ УКИНУТИ ВИЗЕ

• Стручни колегијум туристичког предузећа „Монтенегроекспрес“ из Будве, упутио Филипу Вујановићу предсједнику Владе Републике Црне Горе 18. јануара писмо у којем се каже:

„Анализирајући програм припреме туристичке сезоне, стручни колегијум „Монтенегроекспреса“ је констатовао да, у разговору са иностраним пословним партнерима, сви они изражавају велику резерву за букирање Црне Горе као туристичке дестинације за наредну туристичку сезону. Главни разлог томе је нестабилна политичка ситуација на Косову и Метохији и визни режим. По њиховој оцени, ако се брзо стабилизује политичко стање на Косову и Метохији и укину визе за улазак у СР Југославију могао би се очекивати знатно већи број туриста из Русије, бивших република Совјетског Савеза, Њемачке, Италије, Чешке, Словачке и Мађарске, као и поновни поврат туриса из Израела и са Кипра. Уреализацији програма туристичке сезоне, посебно у излетничком програму, велике потешкоће прави нам затворена граница са Републиком Хрватском на Дебелом бријегу...“

У писму колегијум „Монтенегроекспреса“ подсећа да

АКЦЕНТИ

Цитираћу, на почетку, кратак извод из рецензије Мишка Лалића за моју књигу Туризам у Будви 1918-1941. године, који се директно тиче наше теме:

"Изградња хотела „Аvala“ је посебна прича, и за данашње вријеме дуна поука које Лукетић адресира властима у вези са повраћајем одузете имовине. У прици о градњи хотела „Avala“, нарочито опторијма који су пратили овај подухват, садржана је и порука како су страх од новога и отпор промјенама највећа кочница развоја. То је, најважније, пратило развој туризма у Будви и Црној Гори протеклих деценија упркос квантитативном гледану, веома динамичном расту. У томе је, дијелом, садржан одговор на једно непријатно питање које се бави често постављамо, али изгледа још увијек не желимо да се са њим искрено и отворено сумочимо и на њега дамо прави одговор. Питање гласи: „Зашто већ деценијама из овог богом даног рудника драгог камена извлачимо само обично камење?“

Увјерен сам да сви ми дас желимо да на ово постављено питање потражимо и нађемо прави одговор.

Стње данас

Сагласно Закону о комуналним таксама („Сл. лист СРЦГ“, број 38/1992.) и изменама и допунама овог закона које су услиједиле („Сл. лист“ бр. 30/1993; 3/1994. и 27/94.), уведена је туристичка такса (касније преименована у боравишну таксу) као локална комунална такса. Чланом 11. За-

кона утврђен је да туристичка такса у висини 40% средстава припада Републици и користи се за финансирање туристичке и информативно-пропагандне дјелатности Републике.

Средства таксе у висини 60% припадају општини и користе се за побољшање услова боравка туриста, пропаганду туризма и ревновну дјелатност туристичких организација.

Овај став је промијењен Изједнанама и допунама Закона („Сл. лист“ бр. 27/1994.) и гласи: „Средства боравишне таксе у висини од 60% припадају општини и користе се за информативно-пропагандну и културну дјелатност, унапређење квалитета туристичке понуде општине и финансирање туристичких организација на основу програма који доноси скупштина општине.“

Овом изједном дошло је до преусмјеरавања средстава и на првом мјесту је стављено финансирање информативно-пропагандне дјелатности. Изједнанама Закона одређено је да се висина боравишне таксе утврђује Таксеном тарифом. Тако је за 1998. годину такса износила 6 динара, а Влада Црне Горе је већ донијела одлуку да за 1999. годину такса буде 8 динара.

Приходи од таксе у Будви од 1-10. мјесеца 1998.

Према статистици Будву је од јануара - октобра 1998. посетило 216.039 туриста; од тога је 198.884 домаћи и 17.192 гостију.

Остварено је укупно 1.643.047 ноћења, од тога домаћи гости остварили су

1.527.874, а страни гости 115.173 ноћења.

Наплаћено таксе:

Укупно, на републичкија рачуна подручја Будве уплаћено је 4.552.118 динара. Од тога Републици 40% 1.820.847, а општини Будва 60% 2.731.270 дин.

Додатна такса Општине Будва

Да би подмирила трошкове финансирања Града театра и др., Скупштина општине је посебном одлуком („Општински Сл. лист“ 2/96 донијело Одлуку о финансирању послова од интереса за локално становништво (фестивалска такса) коју плаћају сви посјетиоци као додатак на туристичку таксу у висини 1.80 пари, тако да је висина боравишне таксе у Будви у 1998. години била 7.80 пари.

Пракса убирања туристичке таксе у Југославији

У Краљевини Југославији, по узору на туристичке земље у окружењу, туристичка такса се наплаћиваја у мјесту боравка и мораји се искључиво трошити за развој туризма на подручју где је наплаћена. У том земљама примјењује се пракса да се туристима за вријеме њиховог боравка у мјесту поједине услуге пружају бесплатно, или по сниженим цијенима, као нека врста компензације за њихово плаћање таксе и као подстација да долази и бораве у том мјесту.

таксом 1938.);

У посљедњој Југославији, такође, боравишна такса је увијек била приход општине и трошила се најменски за унапређење туризма. У Црној Гори је била дугогодишња пракса да се ова такса убира у општини и да то буде искључиво општинска најменска средстава за туризам. Било је покушаја да се дио средстава од таксе усмjerava у Републику, али је на крају испоштован став да се ради искључivo о комуналној такси локалне самоуправе. У општинама је била присутна тенденција да се приходи од таксе, који у вријеме добре туристичке сезоне нијесу били мали, преусмјеравају за покриће буџетских трошкова и у друге сврхе. То је била честа пракса и наносила је штету развоју туризма.

Инострана пракса

У овим водећим туристичким земљама боравишна такса је искључиво приход локалне самоуправе и троши се искључиво за подстичање развоја туризма на подручју где је наплаћена. У том земљама примјењује се пракса да се туристима за вријеме њиховог боравка у мјесту поједине услуге пружају бесплатно, или по сниженим цијенима, као нека врста компензације за њихово плаћање таксе и као подстација да долази и бораве у том мјесту.

Нека разматрања о такси

Разумљива су настојања да туристичка понуда Црне Горе мора бити достојно презентирана иностраним

корист и др.

Предлоги

1. У склопу реформе комуналног система која треба да допринесе јачању праве локалне самоуправе и њених економских прихода, што је захтјев и пракса европског модела самоуправе, неопходно је вратити се изврним принципима наплате и трошења туристичке таксе, а то значи:

- да туристичку (боравшину) таксу наплаћује општина на чијем подручју је унапређена;

- да се такса употребљава искључиво за унапређење туризма у мјесту на чијем подручју је наплаћена;

- да у мјестима где је прописана такса за боравак посјетилаца не могу самоуправна тијела наплаћивати од посјетилаца ни у којем виду било какву другу таксу;

- да републички органи утврђују максимални износ боравишне таксе на подручју Републике, а да свака општина, према своме нахијењу, одређује висину таксе до утврђеног максимума;

- да се туристичка такса, поред осталог, користи за активирање рада туристичких друштава, која су у Црној Гори угашена;

- да се дио наплаћене туристичке таксе враћа посјетиоцима кроз разне врсте услуга (јефтинији превоз на одређеним релацијама, бесплатне улазнице и сл.).

(Дискусија на Округлом столу „Куда иде туристичка понуда Црне Горе“, одржана 17. децембра 1998. године у Подгорици)

Др Мирољуб ЛУКЕТИЋ

ТУРИСТИЧКА ТАКСА

АКЦЕНТИ

Цитираћу, на почетку, кратак извод из рецензије Мишка Лалића за моју књигу Туризам у Будви 1918-1941. године, који се директно тиче наше теме:

"Изградња хотела „Avala“ је посебна прича, и за данашње вријеме дуна поука које Лукетић адресира властима у вези са повраћајем одузете имовине. У прици о градњи хотела „Avala“, нарочито опторијама који су пратили овај подухват, садржана је и порука како су страх од новога и отпор промјенама највећа кочница развоја. То је, најважније, пратило развој туризма у Будви и Црној Гори протеклих деценија упркос квантитативном гледану, веома динамичном расту. У томе је, дијелом, садржан одговор на једно непријатно питање које се бави често постављамо, али изгледа још увијек не желимо да се са њим искрено и отворено сумочимо и на њега дамо прави одговор. Питање гласи: „Зашто већ деценијама из овог богом даног рудника драгог камена извлачимо само обично камење?“

Увјерен сам да сви ми дас желимо да на ово постављено питање потражимо и нађемо прави одговор.

Стње данас

Сагласно Закону о комуналним таксама („Сл. лист СРЦГ“, број 38/1992.) и изменама и допунама овог закона које су услиједиле („Сл. лист“ бр. 30/1993; 3/1994. и 27/94.), уведена је туристичка такса (касније преименована у боравишну таксу) као локална комунална такса. Чланом 11. За-

кона утврђен је да туристичка такса у висини 40% средстава припада Републици и користи се за финансирање туристичке и информативно-пропагандне дјелатности Републике.

Средства таксе у висини 60% припадају општини и користе се за побољшање услова боравка туриста, пропаганду туризма и ревновну дјелатност туристичких организација.

Овај став је промијењен Изједнанама и допунама Закона („Сл. лист“ бр. 27/1994.) и гласи: „Средства боравишне таксе у висини од 60% припадају општини и користе се за информативно-пропагандну и културну дјелатност, унапређење квалитета туристичке понуде општине и финансирање туристичких организација на основу програма који доноси скупштина општине.“

Овом изједном дошло је до преусмјеरавања средстава и на првом мјесту је стављено финансирање информативно-пропагандне дјелатности. Изједнанама Закона одређено је да се висина боравишне таксе утврђује Таксеном тарифом. Тако је за 1998. годину такса износила 6 динара, а Влада Црне Горе је већ донијела одлуку да за 1999. годину такса буде 8 динара.

Приходи од таксе у Будви од 1-10. мјесеца 1998.

Према статистици Будву је од јануара - октобра 1998. посетило 216.039 туриста; од тога је 198.884 домаћи и 17.192 гостију.

Остварено је укупно 1.643.047 ноћења, од тога домаћи гости остварили су

ИЗУЗЕТНО ЗНАЧАЈНА ОДЛУКА

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

Извештај о изузетној значајној одлуци остварен у Црној Гори

АКТУЕЛНОСТИ

ГОДИШЊИЦА МЕРКУРА

- Холдинг компанија АД „Меркур“ из Будве, на скромној свечаности 6. јануара, свечано је обиљежила 29 година усједишћа пословања.
- У саставу ове компаније послује 12 предузећа која запошљавају 1150 стручних, а шоком сезоне 1600 сезонских радника.

На свечаности којој су присуствовали запослени у „Меркур“, пословни партнери и пријатељи из Црне Горе и Југославије, о оствареним резултатима и развојним плановима говорио је предсједник компаније Милан Мрваљевић.

Током прошле године „Меркур“ је код надлежних републичких фондов купио седам предузећа у која је уложио укупно 31 милион динара. Ове године почеће изградња голф терена на подручју општине Тиват, у близини аеродрома, на простору од 70 хектара. У планиране голф терене биће уграђено 105 хиљада кубика материјала, а биће уложено укупно осам милиона марака - рекао је Мрваљевић.

Спреман је и пројекат из-

да и у овом послу очекује помоћ Владе Црне Горе.

„Меркур“ је прошле године обезбиједио тиватском градском водоводу 80 литара воде у секунди, захваљујући концесијама од стране Владе Црне Горе, а прошлог љета је са сопственим изворишта Будви испоручио 150 хиљада кубика, док ће током ове јетње сезоне обезбиједити додатних 80 секундних литара.

У хотелу „Могрен“ у Будви, у сарадњи са познатим стоматологом Феђом Вујoviћем из Швајцарске, отворена је савремена стоматолошка ординација у којој се врше и хируршки захвати.

Током прошле године осам радника „Меркура“ је добило станове, а у току је изградња још 15 станови који ће бити завршени до краја године.

У дводесет година „Меркур“ ради на истражним радовима водоснабдевања једног броја градова на Црногорском приморју. До сада је у теслове уложено шест милиона марака. Радници компаније већ двије године раде на оспособљавању тунела „Мојдех“ код Херцег Новог која са тог изворишта може да прими пет стотина литара воде у секунди. Изградњом још педесет метара тунела и цевовода, за што је потребно још три милиона долара, водоснабдевање у Херцег Новом би у целости било ријешено. Мрваљевић је истакао

Р. ПАВИЋЕВИЋ

РАЗНОЛИКА И БОГАТА ПОНУДА

Производна хала предузећа „Алмар 1001“

**Отворена
фабрика
намјештаја
„АЛМАР
1001“
у Лапчићима**

Преиздаваш знак

Почела ће производња

НАГРАДЕ ЗА „АКВАМАРК“

За израду и дизајн званичне презентације Општине Будва, агенција „Аквамарк“ је крајем децембра прошле године, на америчким конкурсима за квалитетан садржај и прегледан дизајн презентација на Интернету, добила пет награда, а за слугу за награде припада и дизајнерском тиму „Тритон“ из Будве.

Презентација Општине Бу-

ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА

ЗА ПРАЗНИКЕ - РАДНО

Док су првих дана (па и недеља) нове године махом одмарали у свим радним колективима, на гатовима луке Бар није било преда- ха. За првих десет дана јануара са неколико преко-ко-ботова барски докери су претоварили 22.000 тона разних терета.

У години која је остала за нама радници наше највеће морске луке претоварили су два miliona тона различитих терета и тако испунили план који је начињен почетком 1998. године. С обзиром да је било највише генералних терета, чији претовар се и најбоље плаћа, постигнути су и заражени финансијски резултати.

По ријечима Петрашине Касалице, генералног директора „Луке Бар“, ове године би требало да буде више послана, а то значи више претоварених тона и, наравно, више долара. Очекује се да у објекту овог пристаништа уложе средстава страни инвеститори.

НОВА ЛИНИЈА ЗА АНКОНУ

Италијанска бродска компанија „Адријатика“ и холдинг компанија „Меркур“ из Будве уврди су и другу линију Бар-Анкона-Бар. Модерни ферибот „Edito expresso“ од 1. јануара саобраћа на овој по-морској прузи два пута недељно. Из Бара брод креће уторком и четвртком у 18 часова, а из Анконе се враћа сриједом и петком у исто време. Повратна карта (са кабином) стаје 239 марака.

Нова линија је уведена због све већег интересовања путника за ову „трасу“.

РЕЖИЈА У - СТАНИЦИ

Некадашња жељезничка станица на чувеном Шкверу у Херцег Новом биће од овог љета - филмска школа. Пред реализацијом је још једна занимљива идеја прослављеног редитеља Емира Кустурице: заврше-

ни су имовинско-правни послови око зграде, у току је израда пројекта санације и адаптације запуштене камене зграде у којој ће режију учити млади таленти из цијelog света. Поред Кустурице предавачи ће бити најпознатија европска и свјетска филмска имена.

Емир Кустурица, који је веома везан за град цијевића и зеленила, стјециште писаца, сликара и осталих стваралаца, у којему живи његова мајка Сена, рекао је новинарима да ће старој згради на Шкверу бити враћен првобитни изглед. Споља ће објекат изгледати исто као педесетих година када су возови тутњали кроз Херцег Нови. Ентеријер ће, наравно, бити урађен тако да ће они који буду похађали школу имати најсавременије услове за рад.

Херцег Нови који има филмску традицију, опет постаје град филма - рекао је Кустурица. - Поред већ афирмисаног филмског фестивала на Канли кули, где се оцењује домаћа продукција, креће и међународна филмска школа.

Припрема: С. Ш. Г.

КРАЋИ И СИГУРНИЈИ ПУТ ДО ЈАЗА

Насеље Пријевор, надомак Будве, са идиличним погледом на пучину и плажу Јаз најљепше је и најмирије предграђе за одмор туристичких. Мјештани из својих дневних боравака или са тераса посматрају море и обалу, али често избегавају одлазак на плажу због несигурне пјешачке стазе које, такође, и нема. Од насеља до плаже има три километра и 360 метара, а ваздушне линије свега 400 метара. Суочени са непрегледним кривинама, брзом вожњом и непажњом возача, многи из страха нијесу одлазили на плажу. Жељни купања, дружења и игре, многи малишани пјешаче љети магистралом до Јаза, остављајући код куће забринуте родитеље.

Један од организатора прављења пјешачке стазе, Ратко Богићевић, обратио

се преко Мјесне заједнице Пријевор Општини са захтјевом за одобрење њене изградње. Одговор у предвиђеном року није стигао, али су радови опак отпочели 10. октобра 1998. године.

Сакупљени прилози Пријевора били су доволни за почетне радове, па је стаза пробијена за свега пар дана. Широка је четири метра, а од домаћа до купалишта сада је потребно око осам минута, а због знатног успона при повратку - 12 минута.

Режијски одбор Мјесне заједнице Пријевор тражи помоћ од општинских и републичких органа за наставак радова. Прелаз преко магистрале надвожњаком или подвожњаком, освјетљење, постављање клупа и обезбиђења аутобуска станица спадају у план изградње.

С. Г.

РУШЕВИНА ПОГОДНА ЗА ИЗЛЕТИШТЕ

На надморској висини од 850 метара, на Брајићима, Космач се почeo градити 1835. године. Изградили су га Аустријанци, као пограничну караулу према Црној Гори. Снабдijevana са дванаест великих и малих топова тврђава је била, у то вријеме, несавладива. Као веома важно утврђење 1875. године посјетио ју је Фрањо Јосип, аустроугарски цар. Када је аустроугарска царевина пропала, Космач је остао потпуно незаштићен и уничијем власништву. Развлачење веома доброг и чврстог камена од кога је саграђен, од 1920. па до 1930. године, није се заустављало, а то нико није ни покушавао.

Космач се 1941. године запослија Италијани. Борбе су почеле 18. јула 1941. године и током читавог рата италијанска војска је држала тврђаву и правила проблеме околном становништву.

Капитулацијом Италије и ослобођењем Југославије није се зауставило одношење камења. Тако да је Завод за заштиту споменика ставио табелу о забрани одвоза камења,

томе сестало на пут. Тврђаве новинара и појединача да је камење и даље односно нијесу тачне, каже мјештанин Томо Мартиноvić. Од тада је Космач заном заштићен и уничијем власништву.

И данас се у тврђави налазе два неоштећена бунара који су у Установу претпријета снајљивање, а касније и земљотрес. Из тога се може закључити да је саграђена од веома квалитетног камена. Имала је и своје подруме, спратове, а сада је без крова. У Венецији и у цетињском Заводу за заштиту споменика постоји њен пројекат. Било је приче око преуређења Космача у позоришне сврхе. Многи режисери и глумци су овде налазили инспирацију за снимање серија и филмова.

За сада је Космач само рушевина до које се може доћи добро обезбиђеним путем, а са које се види чак и Превлака. Многима је погодан терен за излетиште и Космач заслужује да му се поклони више пажње.

С. ГЕРЗИЋ

два на Интернету, посредством агенције „Аквамарк“, за кратко вријеме биљежи изузетан број посетилаца, од којих значајан број живи у иностранству. Путем Интернета, они су у могућности да сазнају новости из живота и рада Општине, чиме доприноси и избор текстова из „Приморских новина“. Р. П.

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ВЛАДИМИР МИТРОВИЋ,

БЕЗ КВАЛИТЕТА

- У свијету само нафтна индустрија испред туризма
- Визе одбијају стране туристе
- Прилагодити се новим захтјевима
- Ако буде још неко Косово, туризам пада у воду
- Коге користи „пуно за празно“
- Без странца нема ни - кадрова
- Планови: туристичка академија и туристички факултет
- Приватизација је неминовна
- Вратити повјерење у сопствене снаге
- Жеља - да се гости поново отимају за Црну Гору

Саговорник „Приморских новина“ на тему опоравка туризма је Владимир Митровић, министар туризма у Влади Републике Црне Горе, човјек који је већ дugo година (па и деценија) истакнути туристички радник у земљи и иностранству: генерални директор ХТП „Свети Стеван“ (1969-1976), директор радне заједнице ХТП „Монтенегротурист“ (1976-1978), директор Југотурса - Милано, (1978-1983), комерцијални директор „Монтенегротуриста“ (1984-1986), директор Југотурса - Бријесел (1987-1992), и специјални савјетник Југотурса до јула прошле године када је именован за министра туризма у Влади РЦГ. Зато је његово знање и искуство драгоценјено у тражењу излаза из туристичког ѕорса-кака, а он у сваком случају компетентан, захвалан и занимљив саговорник на туристичке теме које су посебно актуелне у нашој општини као „најтуристичкој“ у Црној Гори.

• Проглашење „Године квалитета у туризму“ у вријеме када он прешављава један од својих теких периода је предмет различитих тумачења. Који су мотиви ове акције, који циљеви, и какве ефekte очекујете?

- Мотиви су добро познати јер нам квалитет није добар, не само у туристичким и угоститељским објектима него и шире. Наши аеродроми нису квалитетно оспособљени за рад а иностраним клијентима, нису нам квалитетне ни жељезничке и аутобуске станице, а да и не говоримо о превозним средствима. Све је то помало дотрајало и застарело. Није нам доба квалитет ни на плажама, на мору, наша туристичка мјеста се не припремају за туристичку сезону како треба. Има много недостатака у нашим хотелима, међу којима су многи давно грађени, у које се није улазило, или зато што та предузећа немају пару, или зато што је опрема застарела, квалитет услуге је популарно... и све то иде једно с другим. Значи, кад се све стави на вагу квалитет нам није добар, а у туризму без квалитета нема шанса. Ми се некако „rvamo“ с домaćim гостима, и домаћи гости трпе оно што, иначе, не би требали да трпе, али они нису школовани гости, као инострани гости који су превејани, који путују из државе у државу, знају какви су стандарди, какве су цијене и знају шта за одређене цијене морају да добiju. И они ће то тражити једног дана када буду код нас долазили. Да би ми то

предуприједили, да би мотивисали свакога да учествује, да би квалитет био бољи јер од тога много зависи, Министарство туризма је предложило Влади да се 1999. година прогласи годином квалитета у туризму. Циљ ове акције је да се побољша квалитет наше туристичке понуде, да се вратимо тамо где смо некад били. Ефекти, сигурно, морају да успиједе и у сваком случају биће боље него што је сада, али да би то било боље нијеово да допринос дају само туристичке организације и хотелијери. Велики допринос треба да даје и ресорна министарства, општине, саобраћајна предузећа, да наше туристичку понуду доведемо до једног нивоа који ће имати прођу у иностранству. Због значаја године квалитета предсједник Владе је прихватио да буде предсједник организационог одбора у чијем ће саставу бити и шест ресорних министарева и сви предсједници туристичких општина црногорско-приморског и планинског дијела.

• Да ли ће и колико година квалитета својим такмичарским елементима мотивисати туристично-угоститељску привреду на побољшање садржаја и квалитета понуде?

- У свим тим предузећима немаовољно представа да надомјесте онај квалитет у техничком смислу, опрема је застарела, у објектима се не улаже... Ту, засад, пара нема и паре неће бити док се о Југославији и Црној Гори буде причало као што се сада прича. Ми смо још увјејали једно велико ризично подручје и паре из иностранства неће доћи. Паре пробијају све баријере, али онај ко улаже треба да буде сигуран да ће му се оне вратити и да ће се оплодити. Према томе, та квих паре нема, а Црна Гора нема много шанса да ту улаже. Али, зато може нешто друго да се ради, да се свијест тог радника у туризму и угоститељству на неки начин преокрене, да му се утуви у главу да од њега зависи хоће ли бити боље или неће, од тога хоће ли се он најмноги, хоће ли бити уредан, тачан, хоће ли се потрудити да гост буде квалитетно дочекан, да оно што се спрема у кухињи буде квалитетно спремљено, квалитетно сервирано... Јер, истина је да човјек може да поправи неку грешку ако је свјестан да је направио.

Значи, извинуће се госту, замолиће га да му опрости... а ако он тога није свјестан, онда ће све бити много теже. Основно је да се радник у туризму и уго-

ститељству понаша објако како гост тражи. Наравно, да се он мотивише требају и одговарајућа финансијска средства, јер за мале паре, мали је и ефекат. Али, он мора бити свјестан да ако не промијени свој начин понашања да ће имати још мање паре, да ће, практично, доћи у ситуацију да напушта свој посао и тражи неки други. Покушајемо да помогнемо на све могуће начине, а у програму године квалитета предвидјeli смо разне семинаре за различите полазнике: од менаџера па до радника рецепције, кухиње, ресторана, да их подсјетимо што је некад било и што треба поново да буде, да их мотивишимо, јер ће од њих много зависити не само ова, него следећа и све следеће године.

• Очекујете ли да се због повећања медијске пажње током године квалитета туризма боље представи са свим својим квалитетима и могућностима, али и недостатцима и потребама, да би убудуће имао већу подршку и помоћ државних органа у циљу стварања повољнијих услова привређивања?

- Сматрам да медији могу у томе много да помогну, али и да одмогну. Медији могу да одиграју једну од важних улога, али не на начин да би сад и пред сезону забиљежили неке ствари и то урадили послије, на крају сезоне, а да не воде рачуна шта се у међувремену дешава. Ми ћemo иницијативи да сваких сезона дадам, али не у истим медијима исти дан, тема буде туризам. Различити су укуси, неко ће то видjeti и представiti на овај или онај начин, приказati шта је добро, а шта није добро, шта се у међувремену догодило...

• Туристички радници су одувијек, некад више, некад мање, имали примједбе на политику држave према туризму. Тако је и данас, па се стиче утисак да држава „не разуми“ захтјеве туризма, да недовољно стимулише туризам, па због тога трип туризам, а држава има мање користи од туризма. Да ли је туризам заиста у подређеном положају и зашто је то тако. Што се ту може промијениuti. Каква је, заправо, подршка туризму најpotrebitnija da bi bila? Иако је, заправо, подршка туризму најpotrebitnija da bi bila?

- Мислим да у томе има доста истине, али треба се мало вратити на историјат. У оној бившој Југославији са шест република било је увјејак, кад је у питању туризам, поларизација снага и односа. Било је република којима је до туризма било многостало (Хрватска, Словенија, Црна Гора) и оних других којима је то било „ан пасан“ (Србија, Македонија, Босна и Херцеговина), тако да је увјејак долазило до неразумијевања кад је био у питању туризам. Та политика се на неки начин протегла до данашњих дана, па данас имамо Црну Гору која за туризмом вали, и Србију коју туризам много не интересује, што се види из начина како се она понаша и како се понашају савезни органи.

Да би то разобличили и туризму дали оно право мјесто које заслужује, Министарство туризма је израдило студију о процијени туристичког промета Црне

Горе с посебним освртом на економске ефekte које остварује у другим областима. Та студија је дала податке шта је туризам био некад, шта је сад и шта би могао да буде. Туризам је данас у свијету једна од основних привредних грана, испред туризма је само нафтна индустрија (понекад, кад су у питању ратови) војна индустрија. Прошле године је 613 милиона људи прећло из државе у државу, да би провело годину. И направило промет од 450 милијарди долара. То је само инострани туристички промет који доноси добро држави, а ако би се томе додао и унутрашњи туристички промет онда се долази до податка да је 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример, показала да је у Црну Гору долазило по 1.300.000 туриста, да је од туризма Црна Гора подмирила девизне обавезе према иностранству преко 60 одсто, јер од остварених девиза туризму дојази до 1997. године пет милијарди људи љетовало, зимовало, ишло на викенд, путовало и остварило промет од три хиљаде милијарди долара. Та студија је, на пример,

МИНИСТАР ТУРИЗМА У ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ

НЕМА ШАНСИ

- Никако нам није завидно мјесто на туристичкој карти свијета ја мислим да се оно тамо и не види. Црна Гора тамо осам година није присутна, неки су је заборавили, неки је се једва и сјећају. Али, ради се на то-ме да оживимо та стара партнёрства и нека смо већ оживјели. Са Њемачком се то већ ради, то тржиште је издржало све пробе и ако је протекле године Косово било у жижи, али, ако буде још неко Косово, онда туризам пада у воду. Јер, туризам је специфична при-вредна грана, и ту није упитању роба која ћути, него роба која говори, туристи су људи који знају да размишљају, који знају шта
године је било 35 хиљада путника). За сва тржишта која су нам интересантна ми идемо директно преко амбасада (енглеске, шведске, норвешке...) јер смо у ситуацији да се ти страни туропривредници плаше и саме помисли да шаљу туристе у Црну Гору, док их на неки начин за то одобровоље њихове владе. Успјели смо да анимирамо те амбасаде које ће нам дати подршку, јер од политичке ситуације зависи малтene 70 одсто, а 30 одсто од нас који радимо у туризму. Дакле, наша туристичка понуда је таква каква је, ми ћemo је мало поправити кроз ову годину квалитета, али ми не можемо да утиче-мо на политичке проблеме.

С почетак године је ври-

хоће, шта воле, и не можемо их, наравно, присилити да долазе. Према томе, ако Косово опет ове године прокључва као некакав вулкан, онда губимо снагу не само за ову него и за више година.

Биће уморни ти туропратори, ТУИ и Некерман

• Почетак године је вриједе за непосредне послове на припреми сезоне и ви сте о томе већ говорили. Влада је недавно разматрала прошлогодишњу и припреме за наредни туристичку сезону. Између осталог, Влада је закључила и да ће се преиспитати политика продаје?

ратори, ГУИ и Некерман који су истрпили и прошлу и ову, и претпрошлу годину, али још једном да трпе, мислим да неће моћи. Њима је основно да иду тамо где имају интереса, где су им гости задовољни.

• Нашем туризму нема опоравка без страних туриста. Колико је у садашњим економским и политичким условима, у земљи и окружењу, могуће повећање иностраног туристичког промета. Каакве су ту најаве, процејене и очекивања. Да ли је наша туристичка понуда у овом тренутку спремна да задовољи захтјеве иностраних туриста и што ту најприоритетније треба побољшати?

- Не само за наш туризам, него за сваки туризам у свијету страни туристи су алфа и омега, и за страни туризам је заинтересована свака држава. И оваква наша туристичка понуда, оваква каква је, може да нађе странца за купца, али је друго питање под којим условима и по којој цијени. Свака роба има свога купца, али нама такав купац не треба. Ми ћемо се добрим дијелом „вадити“ на лепоте мора и планина, климатске услове, вегетацију, а друго је оно што нам сада није добро, онај дио где све шкрапли. Ми то знајмо, иако држимо цијене које су на нивоу цијена пред санкцијама, чак и нешто вишем. Ми, ипак, имамо могућности да доведемо те стране туристе, одржали смо те везе са ТУИ и Некерманом, са њемачког тржишта које нам је највижније и са којег нам је некад долазило 36 одсто стручната.

БЕЗ ПРИ

У години квалитета оче-
става јавног информисања, а
нак са девет главних и од
се сложили да туризам има
максималну подршку. Та
слу да све оно што је добре-
ван начин, а да се не устро-
и које крив зато што не
што не ваља, забиљежити
то све из разлога да оно
оно што не ваља да буде
одговарајуће ефекте који
не, него нарочито идуће
путеве, на кривинама... Ти
даноноћно, свакога дана,
те скривене камере, да си
не могу послије рећи „ја
на плати казну да то не би

Ако смо њих успјели да доведемо, успјећемо да доведемо и друге. Ове године долазе Ирци, то је први продор са британског тржишта, имаћемо и два туроператора из Италије који ће озбиљно радити за туризам Црне Горе, али највиши приливи очекујемо од ових наших бивших република које су за нас сада стране државе. Словенац је за нас гост исто као и Енглез, можда чак и више, јер Словенац је у стању да схвати неке наше тегобе које имамо и кроз које пролазимо, а Енглез то неће, нити га то интересује. Ако Косово не буде проблем можемо очекивати да се бар дуплира инострани туристички промет (прошли

одвија као у читавом свијету по алотманским цијенама које су ниже од индивидуалних за онолико колико може да заради организатор путовања као посредник. Код наших туристичких предузећа примијећено је посљедњих година кад је у питању домаће тржиште да се примјењују уговори „пуног за празно“ где су цијене знатно ниже од алотманских, а поготово од индивидуалних цијена, чак и до 30 и 40 одсто. Да је у питању фиксни закуп на пет, шест или више мјесеци, то би се могло прихватити, или под тим условима се не може продавати ако сезона траје 50, 60 или 90 дана. Тих 50 дана се може продасти и без икакве организоване продаје, јер је то „шици“ сезоне и гости ће сами доћи и платити већу цијену него

и платити већу цијену него ону која је у фиксном закупу. Од таквих цијена гост нема користи, хотел губи, а разлика припада некоме друго. Мислим да ћемо томе морати на неки начин да станемо на пут и да се вратимо алотманском начину продаје, као што се то ради за стране туристе. Значи, свим организаторима путовања треба дати шансу да стартује са истих позиција, а идућег љета више кревета моћи ће да закупи онај ко је претходне сезоне боље пунио капацитете и довео више гостију. На тај начин ћемо постићи двије користи. У озбиљијемо се у процадији дајући свима исте шансе, и, друго, избеђићемо гужве, тзв. пребукирање и фаворизовање одређених организатора путовања. Односно, имаћемо мање гостију, али више цијене. Мислим да ће то хотелијери прихватити и да ту неће бити проблема.

• У туризму је посебно значајан људски фактор, значајнији него у неким другим дјелатностима где

БЕЗ ПРИКРИВАЊА

У години квалитета очекујемо велики допринос средстава јавног информисања. Ја сам одржао један састанак са девет главних и одговорних уредника и сви smo се сложили да туризам није политика и да заслужује максималну подршку. Та подршка треба да буде у смислу да све оно што је добро афирмишу на један позитиван начин, а да се не устручавају да кажу што не ваља и које крив зато што не ваља. Треба баш жигосати то што не ваља, забиљежити, приказати, не скривати. А то све из разлога да оно што је добро буде још боље, а оно што не ваља да буде боље. Вјерујем да ће то дати одговарајуће ефекте који се неће видјети само ове године, него нарочито идуће године. Много је депонија уз путеве, на кривинама... То мора да се слика, прикажује даноноћно, свакога дана. Чак ћу да предложим да иду те скривене камере, да снимају те неодговорне људе, да не могу послије рећи „ја нисам“. Него „видјели smo те, па плати казну да то не би више направио“.

званично рекли да је била боља за 10 одсто. Због тога је Влада одлучила да задужи министарство туризма и статистику да направе нову методологију праћења туристичког промета и туристичке потрошње, као и укупног броја и структуре капацитета. Предложили смо измјену закона према којој нико неће моћи да издаје кревете без овлашћења које подразумијева посједовање употребне дозволе. Боравишну таксус ће наплаћивати општине које ће сада добијати више (70 одсто уместо досадашњих 60 од-

умјесто досадашњих 60 од-
сто) средстава.

Преиспитаће се политика
продаје у државним и дру-
штвеним предузећима јер
она није на завидном нивоу,
нарочито кад је у питању
домаћи гост. Кад је у пита-
њу страни гост продаја се

су техничка и технолошка достиљића више одмијенила човјека. Како у том смислу изгледа кадровска слика црногорског туризма? У туризму је, такође, одувјек било отворено питање образовања и усавршавања кадрова. Судећи по резултатима ми смо некад „знали како”, а што се данас може предузети на стварању нових и специјализацији постојећих кадрова у туризму и угоститељству?

- Питање је на правомјесту - туризам и све услужне дјелатности углавном зависе од кадрова. Није наш кадар такав да би могли бити поносни и за таје много разлога. Немамо основни фактор, а то је тај интернационални гост, који је увијек био мјерило, који је тјерао кадрове да се понашају другачије него што

се понашају. Узмимо приједор тих наших кухиња које су морале да имају одговарајуће меније да би задовољиле госте који су долазили из различитих земаља. Једноставно, тај интернационални гост је притискао хотелијере да воде рачуна, а сад кад тих гостију нема, интерес за све то је спласнуо. Међу нашим гостима је 90 одсто домаћих, они не виде многе од тих проблема, или неће да их виде, и они су углавном задовољни свим што им се нуди. Они су често задовољни самим тим што су у хотелу, и зато су спремни да пређу преко негативности, и за то не траже обештећење. Странац то, међутим, неће. За њега се отимају све државе које се баве туризмом и труде се да та задовоље, и оне зато воде рачуна о кадровима.

Ми сада не водимо дољно рачуна о кадровима, не зато што нећемо, него што смо игром случаја запали у тај ћорсокак. Јер, кадар није стимулисан, не може да се плати онолико колико заслужује. За 500 динара од некога се не може тражити да се смије, да буде задовољан, да ради и служи како треба, па је дошло до тога да нам је кадар такав какав је. Но, то не значи да ако ти радили не пружају сад то што се оних очекује, да то није кадар који би могао много више. Један од начина да тај кадар пробудимо, да би почeo поново да ради како треба, јесте баш и проглашење године квалитета што ће их покрнути из тешчалости и затворености да радимо као што смо не-кад радили, да приоритет буде да се тај гост задовољи. То морамо урадити јер да би се вратили у туризаму, где нам је место, велики дио зависи баш од тог кадра. Туристичка организација Црне Горе има намјеру да се посвети усавршавању кадрова тако што би основала туристичку академију која би била приватног ка-

ВИЗЕ

Висок савија па се и да имамо
који континент потерићимо, па ћи
би се сме размак твога позна-
шао. Али, ако сме друге же-
ње Медитерана какву да не
имаме не требају, чак да не
треба ни пасош, и да је до-
золжка лична карта, тог по-
сту који је одлучио да иде на
Медитеран није много битно
коће ли ићи сто километара
лијево или десно. А ако му
правом да каже: ја нећу да
се мучим за ту визу, нити да
чекам коће ли ми је дати
или неће, зашто ме провје-
равају, е онда нећу у Црну
Гору. И то наши неће да
схвате, него они кажу: по-
што они нама ударају визе,
зашто не би и мы њима.
Али, они још нешто друго
неће да схвате: док, рецимо,
Њемачка једва чека да ми не
идемо код њих, зато је и уве-
ла визе јер има много разло-
га (избеглице, наши тамо
праве разне проблеме) ми
смо у обрнутуј ситуацији и
једва чекамо да ти Њемци
дођу. Ако ћемо се ми „нате-
зати“ не они - не ми, Њемац
неће доћи, он ће поћи негде
друго и ми нећемо имати ту-
ристе.

један дио посла. Све то не-ће бити лако укомпоновати, али ће се наћи начина да се ти хотелијери договоре како да се презентирају свијету и како да им то свијет врати на начин што ће доћи у што већем броју. Према томе, приватизација је неминовна, она ће добији прије или послије, а сада је проблем тај ризик.

вима, али смо свјесни и да има могућности да се то поправи дошколавањем или усавршавањем.

• У туристичко-угоститељским предузећима у току је процес приватизације и трансформације. Како оцењујете те активности, како процењујете ефекте приватизације. Неизоставно је и питање организације и повезивања туристичко-угоститељске привреде у Црној Гори, питање које се овдје рjeшавало на различите начине и различитим резултатима. Сада је много више туристичких предузећа и станица. Да ли се у слједећим годинама ово оствари, али смо свјесни да ће то бити веома тешко.

Садашња повезаност није најбоље рjeшење, али ако идемо на приватизацију биће много власника и ти власници ће лако сјести за то да се договоре која је најбоља политика како би ишли у свијет. Јер, сакоме је стalo да продре, договориће се како се то и ради у свијету. Ја сам недавно био у делегацији Општине Будва у Риминију, па смо видјели како они налазе начина да изађу у свијет. Римини се представљају као регија, а послије долази до изражавања што који хотел нуди и по којим критеријима.

Служује, не само декларативно него и са подршком и да створимо такав туристички производ који прихватити иностранство. Да не долазимо у ситуацију да ми молимо да нам дојдат гости, него да дојдемо у ситуацију као што је некада било да се гости отимају Црну Гору. Колико ћу јасно томе успјети, и колико ћу, не знам, али чини ми да постоје услови за то и ћу се трудити да помогнем Е, сад, увијек се поставља питање каква ће бити политичка ситуација и процеси. Ако буде све нормално

којим цијенама.
• Ви сте однедавно министар туризма. На ту функцију сте дошли са великим истакнутим туристичког радника и руководиоца. Да ли и са великим амбицијама и
а ја ипак мислим да ће морати поћи неким нормалним путем, стији ћемо те тачке коју смо планирали.

АКТУЕЛНОСТИ

ПЕРОМ И КАМЕРОМ

БАДЊИ ДАН И БОЖИЋ У НАШЕМ ГРАДУ

По свој прилици наши грађани се нијесу умрли од великог новогодишњег славља, па је и Божић проплављен на свечан, али и нешто другачији начин. Нова година је у Будви дочекана по кућама, хотелима, ресторанима, кафићима, уз забавну музiku, јело и пиће.

Почетак божићног славља - Бадњи дан и вече протекли су у традиционалном ложењу бадњака. Бадњак је наложен и испред св. Петке и св. Тројице. Његоваша улица која води до цркве св. Тројице у Старом граду била је украсена грањем палме, храсте и маслине, трепћућим свећицама и написима: „Срећан Божић и Нова година“. То су, као и сваке године, урадили наши приједни и креативни суграђани Омер Кафровић и Јосиф Марковић.

Свечана литургија је почела у 15 часова и црква је убрзо постала тијесна за многобројне вјернике. Такође, трг је био пун младог и старијег свијета, а дечија су се непрестано вртјела око огња радозано посматрајући људе који су прилагали бадњаке. Куљање дима, гужва, мириш тамјана и гласови црквеног хора св. Јевстатије Превлачаки била је слика која се ријетко виђа у Будви. И тек тада схватимо како је корисно и лијепо његовати традицију и да је Бадњи дан јединствена прилика да се Будвани „извучу“ из својих домаћина, окуне на једном мјесту и сви заједно дочекају велики хришћански празник.

За разлику од прошлех година, Будва је имала и

госте са стране. Поред Барана, Подгоричана и мањег броја Которана, у нашем граду су се нашли и Београђани. „Искористили смо зимски распуст и одмор на најбољи могући начин - дошавши у Будву“, каже један од њих. „Мирно је и ако има више људи него што смо очекивали у ово доба године. Прошле зиме били смо на Копаонику и разочарали се због велике гужве. Будва је, зато, у правом смислу ријечи место за одмор“. Да Будвани нијесу били усамљени, потврђује чињеница да су капацитети у хотелима („Авали“, „Могрен“ и „Панорама“) били попуњени barem 50%.

Ведро, али прохладно Бадње вече није успјело да задржи Budvanе код куће. Трг испред цркве, као и простор у самој цркви око 24 часа је опет био пун. Младих је, овај пут, било у много већем броју. Тачно у поноћ Христово рођење је означено громогласним пущњама и честиткама. Затим је почело разилажење. Старији су одлазили кућама да би ујутру подранили на литургију, а млађи, у групама, у дискотеке, кафиће...

Први, други и трећи дан Божића ишли су на руку љубитељима лијепог времена и дневне штетње. Град је тих дана напрсто оживио. Ноћу су улице биле пусте, али зато кафићи пуни. Тако да су Budvani, послиje подужег одмора од 1. до 11. јануара, започели нову радију годину, маличице мамурни, уморни и неиспавани.

Текст и снимци:

Ана КОСТОВИЋ

У очекивању лаштунје и почећка традиционалне ложења бадњака мноштво будвана су се кутили испред цркве Св. Тројице

На Бадње вече младе будванке журе на поноћну лаштунју

Дојорјели бадњаци не означавају и крај јардника - на Божићној ујутру ојешће ће их приспакнути

ДНЕВНИК Н(обијара) Н(адничара)

Пише: Сабо Грегорић

НИКОЛА ТЕЈЛОР И САРМЕ

Двадесет првог децембра. Мјесто догађања: млин манастира Режевићи, јужно од двију цркава, с добром погледом на море. Вријеме: нешто пред поноћ. Кишно. Учесници у мљави маслини: радници које је анакажао игуман Мардарије и власници више приколица „жутице“ с јужне обале. Новинару привлачи пажњу постарији човјек сува лица боје воска, коштуњав, жилав, који вјешто убацује плод из врећа под млински точак и лоше изговара ријечи нашег језика.

- То је Американац - гура ме раменом отаца Мардарије - Сваке је ноћи на вечерњој служби и опет изјутра. Американац и православац. Мој најмлађи вјерник: шестогодишњак.

Даље ми све објашњава Роберт Телор. Пардон, Никола Телор из Алабаме, у новој вјери. У конаку манастирском, потом у кући коју је изнајмио у Ријеци Режевића, где су још супруга Катарина, син Марко, снаха Милена и унук Димитрије. Млади ветеринар стигао је у Београд 1956. године послом, упознао Катарину Вранић, студента филологије, која је одлучила да енглески усavrшава у Америци као супруга протестанта Роберта Телора. Изродили су три сина, мијењали мјеста становња и послове, славили сваке године светог Николу, крсну славу Вранићевих. И прије шест година, када је почела санација Срба, нарочито у Америци, Роберт је одлучио: имаћу и ја крсну славу. Било је то на америчком југу, у долини чувене Рио Гранде. Прешао је границу, нашао у Мексику православни храм и у нову вјеру га је превео Јован Ривс, протестант који је такође примио православље. Успомена на тај дан је руска икона Светог Саве, испод које се укућани крстеју тјутом и вечери у изнајмљеној кући. Роберт, односно Никола Телор не воли много да прича, а објашњење је ово: на југу Америке и сјеверу Мексика пронашао сам себе. У нову вјери је живот добио прави смисао и квалитет. У Ријеци сам купио плац да бих градио кућу и био близу манастира. Мучим се с језиком и вашом историјом. Савладао сам маслине, каје, па ћу и ово двоје. Мо-

рам, православац сам, забога.

Двадесет трећега децембра. Јутро и уз море право зимско: само што не снijeжи, мраз штипа на ноге, а бура грчи лица. Ипак веселе главе једна до друге, око њих аутомобили. Колона дуга, као некада. На Дебелом бријегу подигнута рампа, послиje седам година рођаци с обје стране границе биће заједно за Божић и Нову Годину. Дежурни полицијац чита: Милош Бркуљан, Магдалена Мађар, Еника Бајковић, Станислава Павловић, Мијрана Ковачевић... Неко показује пасош, неко личну карту. Важи и возачка дозвола, само да је путник раније пријављен. Много је више оних који хитају ка Дубровнику, Корчули, Сплиту, него путника из Хрватске. Старија пуначка жена у пратњи младе плавуше, пошто је прошла контролу, спушта пртљаг на асфалт и отпухује.

- Ма каква зима - вели Љубица Никчевић из Котора, која је с кћерком кренула у Дубровник. - Идем да видим синове који живе у Загребу. Тамо су већ тридесет година, ожењени, имају са њима осам година. Очи моје, сјели су у авion и дошли до Ђилипа где нас чекају. Изнајмili су хотел да који дан будемо заједно. Е, Боже, што ово би? Лијепо ли бјеше без рампи.

Сваки путник прича за себе. Нике Шабановић иде до Витаљине, села које је одмах уз границу. Да посјети очев гроб и види своје. На сахрну оцу је ишла преко Мађарске, лани. Хиљаде километара, уместо три, четири колико је од Игала до Витаљине.

Смиј се у лице невољи све док се она не преда, записујем у биљежнику коју вјетар цијепа.

Двадесет осмог децембра. Кад мој прах, Творче, мирно пређе/У грумен глине ужежене/Гад неће више бити међе/Између тебе и измеђе мене/. Дође ми Дучић у ведро јутро зимом ојежено с радосном вијешћу: коначно ће бити испуњен његов тестамент који је оставио у три верзије. Три верзије, а порука једна: да почива на брду Црквина изnad Требиња, у цркви која ће бити начињена по угледу на Грачаницу. Пројекат

је урадио др Предраг Ристић из Београда, гради се већ прилазни пут, темељ ће бити освештан на Благовијести... Свесрпском пјеснику обећаше помоћ из свих крајева, највише из дијаспоре. Само да одрже ријеч. Хоће када се даје за своје, хоће и за туђе. Данко Поповић, „отац“ Милутинов, воли свој народ много, али га и куди. Чини ми се оправдано: Срби ће, каже, лакше стићи у нове поразе, него што ће погледати истину у очи и признасти старе (поразе). Ово је ван контекста, али ми се допала. И Јован Дучић је ван контекsta. И ван серије. Који ништа друго није заједио него да га будуће генерације запамте и процјењују као „Јована Дучића - пјесника“, како је завјештао да му буде уписано на гробници.

Првих дана 1999. У Последњу годину овога вијека (неки математичари, изгледа с правом тврде да ће то бити идућа) ушао сам потпуно насуво и без ријечи. Мало сам се уплашио од тога што рекоше да три деветке доносе срећу, више можда послушају савјет жене: ван куће си 364 дана одмори бар то мало између двају године. За догађај минуле 1998. године неки су кандидовали „вијагру“, стимулативну љубавну таблету, други љубавну аферу у Бијелој кући, коју је посебно наш свијет раздијелио у стотине вицева од којих би се могла направити добра књига, трећи су били сигурни да је то посјета папе Војтиле Фиделу Кастроу и Куби. Поуздано је сигурно да је првог дана ове године ступио на снагу евр - једinstvena европска валута и истога дана јеје дана посебно наш свијет раздијелио у стотине вицева од којих би се могла направити добра књига, трећи су били сигурни да је то посјета папе Војтиле Фиделу Кастроу и Куби. Поуздано је сигурно да је првог дана ове године ступио на снагу евр - једinstvena европска валута и истога дана јеје дана посебно наш свијет раздијелио у стотине вицева од којих би се могла направити добра књига, трећи су били сигурни да је то посјета папе Војтиле Фиделу Кастроу и Куби.

Петнаестог јануара. Опет се ждере по домовима и по кућама, пије и весели, на посао мало ко иде, а сви, мање, више здрави. А послиje сваке сарме човјек наш из свијета бијела и тамошњи мукомшија, рачуна колико ће морати да прогаира када прође празник, сваки чварак подиже муцину, ако икада најем изгубљено, објаснију о чему и коме је ријеч.

Тринаестог јануара. Опет се ждере по домовима и по кућама, пије и весели, на посао мало ко иде, а сви, мање, више здрави. А послиje сваке сарме човјек наш из свијета бијела и тамошњи мукомшија, рачуна колико ће морати да прогаира када прође празник, сваки чварак подиже муцину, ако икада најем изгубљено, објаснију о чему и коме је ријеч.

Петнаестог јануара. У истом листу смо Пауло Којельо и ја. Он пише сваки дан (писано је - Мактуб) ја сам посрмљен својим реченицама. Стога, ево његових...

„Један пријатељ доведе Хасдана до улаза у једну цамију, где је неки слијепац стајао и просио.

- Овај слијепац је најмудрији човјек у нашој земљи - рече.

- Откада сте слијепи? пита Хасдан.

- Од рођења - одговори човјек.

- А како сте постали муџдаци?

- Како нисам хтио да се помиријам са својим сљепилом, покушао сам да будем астроном - одговори човјек.

- Будући да нисам могао да видим небеса, био сам пријућен да замишљам звијезде, сунце, сазвежђе. Приближавајући се Божјем дјелу, на крају сам се приближио Његовој Мудrosti.

УДРУЖЕЊЕ НОВИНАРА ЦРНЕ ГОРЕ НАГРАДИЛО НАЈБОЉЕ У 1998. ГОДИНИ

ПРВА НАГРАДА САВУ ГРЕГОВИЋУ

Жири Удружења новинара Црне Горе је одлучио да се награда за животно дело „Вељко Влаховић“ додијели Момчилу Поповићу, новинару из Бара, прва годишња награда за 1998. годину Саву Грегорићу, дописнику „Вечерњих новости“ с Црногорског приморја и дугогодишњем сараднику и члану редакције „Приморских новина“, друга годишња награда Соњи Вујадиновић, новинару Информативног центра Никшић, и Драгану Радуловићу, уреднику у ТВ Црне Горе, трећа годишња награда Миодрагу Вуковићу, новинару „Побједе“, и награда за репортажу „Бошко Пушо-

њић“ Милутину Лабовићу, новинару „Побједе“.

Награде су уручене на свечаној сједници Скупштине Удружења новинара Црне Горе на Цетињу 23. јануара, на Дан новинара Црне Горе, дан када је 1871. године на Цетињу изашао први број „Црногорца“, листа за политику и књижевност. Скупштина је обновила иницијативу да се на Цетињу поставе бисте Симе Поповићу и Јовану Сундечићу, првом уреднику, односно издавачу „Црногорца“, и да се иницијатива достави Влади Републике Црне Горе.

В.М.С.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

УЗГРЕДНЕ ЗАБИЉЕШКЕ (5)

Пише: Ерих Кош

Гомбрович се забринуто пита: „Да ли је већ припрема нека средства за наилазак неизбежног тренутка потпуне препуњености - кад библиотеке почну да распињу градове, када ће морати да им се дају не само поједине куће, него читаве четврти, када ће нагомиланост књига и уметничких дела покуљати на попла и шуме из градова испуњених до врха?“

Владе или боље рећи техника је то решила и да је жив Гомбровић би морао да постави друго питање, које и нас сада мучи. И књиге и новине сада се снимају на видео-траке и ЦД ромове и тако похрањују. Видео сам то у Њујорку где недељњи број „Њу Џорк Таймс“, који има више од стотину страница и тежи више од три килограма, снимају на траку која би могла стати у кутију од шибица. Али шта са читаоцима? Где да се сместе стотине хиљада људи жељних да читају и да стичу знања, који у редовима, као пред железничким шалтерима, стоје, и као што је познато, пред нашим библиотекама чекају да им се издају на услугу нови романски књиге есеја и нарочите збирке нових песама, отприлике као у време санкција, кад се пред коњским спомеником кнеза Михаила издавао гладним по један хлеб. (ово све шале ради)

* * *

„Далековиди људи воде рачуна да им живот погодује за писање успомена“ примећује Гомбровић. Или, паметнији, преправљају чињенице како би могле да лепше представе писце мемоара.

* * *

„Писац мора да погађа. То је потпуно као у љубави; треба се пробити до живота тела кроз одећу!“ Гомбровић исто

* * *

„Не знам шта да пишем. Не знам шта да пишем после завршавања позоришног комада и не знам шта да запиша姆 у овом тренутку у свој Дневник. Незавидна ситуација“, жали се Гомбровић, и да је жив саветовао бих му да прегледа тубе дневнике и узме да их цитира и коментарише.

* * *

Видим кроз ограду како у башти поред мене расту, бујајући, дивљаке и коров о коме нико не води рачуна. Нити га ко полива, нити га прска или плеви, а све што је племенито воће, руже и друго узгајано цвеће кратко живи, траји нарочито старање и пажљиву ногу, као и сталну борбу против паразита

и штеточина. Зашто је тај? Да ли то не противује тези о спонтаној еволуцији и одабирању врста, напретку природе, па и човечанства.

* * *

Добра, успела књига - ако тако нешто данас још постоји, или ако је тако нешто данас још могућно написати - таква успела књига била би нешто између спонтаног, рудиментарног и, с друге стране, вештачког и артифицијелног. Али у мери коју треба наћи, у мери коју треба постићи срећним случајем, добром осећањем мере и сигурним знањем. Оно прво знамо из новина, оно друго мањом као известашено, као „литературу“ у пежоративном смислу. Прво је плитко и познато; друго читаоцу смета као вештачки накит, попут вештачког цвећа и гирланди које на приредбама у провинцији висе са плафоном.

* * *

Бегство од куће од ропства породици и ограниченима грађанске егзистенције. Толстој, на пример на путу за Астапово, Рембо, Верлен, Бодлер, Гоген и толики други. Код нас ко бежи? Преко границе, у Аустрију, у Париз, у Канаду у потрази за већим миром и сигурнијом егзистенцијом, не из жеље да упозна свет већ да би њега свет упознао. Не из духовне потребе за већом слободом, нити као израз побune против наших усих, скучених и чемерних прилика. Није реч о духовној већ о фактичкој, егзистенцијалној потреби. Бежало се из бомбарданог Сарајева, од ратних разарања у Крајини и Славонији, сада из угроженог Косова. И чак из Београда - они који слушају претње са страних радио и телевизијских станица, који се плаше, понекад и параноично.

* * *

У Будванској градској библиотеци, лепо снабдевеној, добро вођеној, у много чему бољој од престоничких реонских библиотека, најчитанија књига последњих година је јужноамеричког или португалског писца Паула Квељара: „Алхемичар“. Имали су неколико примерака, а сви су раскупљани од великог преметања кроз руке мештана и туриста. Два пута сам је и ја узимао. Први пут одмах, непрочитан, вратио, а други пут крајњим напором успео да је прочитам до kraja да бих покушао да утврдим шта то привлачи овој књизи толику читалачку публику. (У међувремену је предузимљиви београдски издавач издао још једну или

две сличне књиге истог писца, такође са сразмерно великом продајним успехом.

И нисам могао да утврдим о чему је реч. Није упитању порнографија и секси литература Хенри Милера или Апдајка, још мање криминалистичко шпијунски жанр Агате Кристи или Ле Кареа. Реч је о обичној, готово дечачкој инфантилној квази мисаоној, поучној, сентенцијозној шпикованој, тобоже литерарној бургији, при томе још и досадној и конфузној. Оно што бисмо некад називали куваричкој књизи, не по садржају већ по читоцима који су такве књиге трошили.

Није да на тржишту нема и бољих књига, што заиста није тешко. Али, очигледно, да има учинка добра реклами издавача, па и то што има мало добрих књига, а још мање таквих које су и лако читљиве.

* * *

Огорчени људи ретко пишу добре књиге. Зато што нису слободни и што су у власти свога огорчења, што значи и својих предубеђења. Они не траже, не испитују, па чак и не суде, бар не слободно већ применjuју свој закон и своја незадовољства и уверења. Постају ситничави и све посматрају у светlosti својих личних огорчења, која ретко садржи нешто ново, што већ раније није исказано.

* * *

У литератури нема више Шаркоа и хистеричних жена Толстоја, Стриндберга, па и Томаса Мана. Нема више потребе ни за Фројдом, Адлером, Лунком и целом војском њихових следбеника и ученика и учења, примињиваних у литератури.

Али има, бар код нас убиства и самоубиства, криминала и дроге, само што то нису убиства и самоубиства Стендала, Балзака, Флобера и Достојевског, мотивисана неким важним егзистенцијалним и друштвеним проблемима. Реч је о одлукама и чиновима на мањим или криминалним, мафијским злочинима типа Агате Кристи или Џона Ле Кареа, који представљају литературу новинских киоска и лектиру метроа, аутобуса и спорих железничких вагона. Па је таква и њихова књижевна обрада коју налазимо у најновијим нашим књигама.

Остаје питање зашто је то тако? Да ли је реч о последицама рата у нашем суседству, у коме су и наши људи учествовали. Да ли је реч о избеглицама и њиховом очају, о распаду власти и друштвеној почетњи која је сваком појединцу оставила пиштолј у цеп, да се сам сналази и њиме брани.

Води бих да је и најдечачкој већ почeo да пише, и да су му се моји стихови заиста допали. Али, ко зна... уостalom, већ и то што ме натјerao да се још једном вратим себи некадашњем и својим првим сусретима са књижевницима, макар и на друкчији начин, било је dovoljno da te večeri razmi-

КРУГ, ОБАЛОМ (2)

ПУТ, НА
ЊЕМУ КЊИГА

Пише: Мило Крав

шљам о томе и „загонетку“ ипак рјешавам - у његову и моју корист.

Писци, иначе - знам то и из сопственог и из туђег искуства - имају потребу да, бар повремено, размишљају и о судбини свог дјела у будућности, дакле онда када њих не буде више међу живима. О томе су многи и писали. Испод оне вјечите сумње и страх од заборава (ако се, наравно, изуму) они који су увјеђени да ће будуће вријеме бити њихов велики и веома дареживији савезници! јави се понекад и „живи“ слика друкчије природе. Најчешће су то сањарења о томе како је у некој, „тамо далекој будућности“, њихова пјесма (обично случајно) доспјела у руке читаоца сличног њима, дакле, оног коме су се већ сада, у својој пјесми, обраћали. И сам са таквим - истинама рјетким тренуцима - „виђао“ своју збирчицу пјесама како је нечија рука вади са неког скровитог мјеста, чисти од прашине и почње да чита, настоји да у њој нађе нешто што је и њему намијењено.

О чemu сам размишљао, тачније саварио и послије оне књижевне вечери и збор чега ми се учинило да ће то можда бити баш рука неког дјечака, било је, вјероватно, у вези и са самом књижевном вечери. Али, и са освјеженим сјећањем на то како сам и сам, једном давно, док сам још био дјечак, случајно на сеоском путу пронашао књигу за коју вјерујем да је означила почетак свих мојих књижевних почетака и „аргатовања“.

Помислио сам како дјечак, у ствари, изводи неку своју шалу, тек толико да скрене пажњу на себе, јер ја сам управо прочитao пјесму које су (или се мени само тако чинили) биле далеке његовом узрасту и интересовању. Откуда, онда, питао сам се, његово одушевљење: да ли се само игра и „прави вјажан“?

И зато, ваљда, при другом кругу читању, када сам говорио неке друге и друкчије стихове, погледавао сам, по времену, према њему-слушао је пажљivo, не трепнувши.

И трећи пут-такође.

Оkreћu se затim столу за којим сам сједио са домаћинима, климао је главом као да слушао да je то

можда бити баш рука неког читалачком „грозницом“ коју нijесu могli da

„снize“ ni шutiраje „крпења“, ni igre i jurišave po маслињacima (sa обала mora још nijesu bili skinuti

te bođljikave жице и mne za ratnih godina postavljene). A kњiga- nigrde! Ono mala шto se zatelko u porodichnim bibliotekama vеć je bilo прочитano.

И тако, пролазећи једног

дана сеоским путем, који је био расклоњен љетњим пљуском, угледам у блatu неку књигу. Сагнем се, очистим је и видим да књига нема ни почетних ни завршних страница. Свеједно, однесем је кући као ненадни дар неба. Била је то авантуристичка књига о некој експедицији и њеним догодовинама у непознатим крајевима. Почнем да читам, поступно „склапајући“ могући почетак, удубим се а онда, када је било најузбуđljivije - крај, нема више страница. Станем да размишљам и домишиjam шta bi se још moglo dogoditi. Тако замисlim i završetak i vеć cijelu knjigu „imam“ u glavi!

Или, ne i na papiru. Od

praznih elemenata u predgovoru gdje se kaže da je pisac bio

„nepredne“, rekose sam

odluchim: kupiju knjige po svom izboru, pa nek budje što

biti! I istog dana, na magarcu, dotjeram ih u selo. A onda se oni i

sami okupisite: te kako si to

mogaš sam da uchinis, te ako knjige ne vrijeđe (ako nijesu

„nepredne“, rekose sam

odluchim: kupiju knjige

kad vidi da je dođe do knjige. Kad vidi

da je dođe do knjige, kad vidi

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ПОВОДОМ СЕДАМДЕСЕТ ГОДИНА РОЂЕЊА

ПЈЕСНИК МОДЕРНЕ ВОКАЦИЈЕ

Књижевни рад Жарка Ђуровића и његов развојни пут може се пратити, у постојано узлазној линији, од његовог првог појављивања у књижевном животу, педесетих година, до данашњих дана. Први и постојан утисак о Ђуровићевој појави: стваралачка супериорност која је од самог почетка, па потом све сложивите и убедљиве, имала покриће у даровитости, у пуном замаху.

Као стваралац, Ђуровић је жанровски разноврстан, али је по својој вокацији превасходно пјесник.

Извориша Ђуровићеве лирике су у сировим збиљама кроз које је пролазио. У њима, пјесник је нашао снажну потку, разуђену смисаону и животну суштину, почесто тешко подношљиву, али подстизајну. Пјеснику су се отварали нови простори, час свијетли, час тамни, како јесте, и мора бити, по непрецију Његошевој формулацији: чаша жучи-чашу меда!

На основу обимног пјесничког дела у тридесетак књига, па Изабраних дела (Унирекс, Никишић, 1995) може се рећи да Жарко Ђуровић спада међу најистакнутије и најзначајније пјеснике наших простора.

Томе у знатној мери до- принос и недавно објављени избор Чувар магновења, квинтесенција Ђуровићеве поезије. Објављивање ове књиге помогла је ЦАНУ (чији је Ђуровић члан), по- водом седамдесетогодишњице пјесника рођења.

Ка модерном изразу

Ђуровићево стваралаштво, како се да видјети и из овог избора, чврстим спонама је везано за наше поднебље и наше вријеме: прошло, садашње и будуће, у наговештајима.

(Жарко Ђуровић: Чувар магновења, избор „Стручна књига”, Београд, 1998)

Ипак, пјесниковом стварању не могу се оспорити и нека прдорна универзална значења, којих има у изобиљу по широким просторима Ђуровићеве поезије, па и, кондензовано, у овом избору, у пет опсежних циклуса.

Пјесник Ђуровић понире у све суштине и слојевитости савременог живота, али је, почесто, с подједнаком љубављу и емотивношћу, окренут и прошlosti. Отуда његове узбудљиве евокације прошлог. Али, у оба случаја (сусрети са савременошћу и прошлошћу), Ђуровић је без остатка за надмоћ добра над злом, живота над пролазношћу, што проистиче из његове продуховљене хуманистичке суштине.

Из исте суштине су пјесника трагалачка полазишта ка новом, савременом, модерном изразу, а што је пјесник осјећао као унутарњу стваралачку потребу. Пјесник је у процесима стварања понаприје осјетио потребу за бogaћењем лексике, за бogaћењем пјесничког језика у најширем смислу ријечи, свјестан да у основи свега је ријеч и да је ријеч свемоћна.

Да би их управо учинио свемоћним, пјесник ријечи помјера из њиховог основног лежишта, из речнички прецизно одређених значења и усмјерава их ка новим спојевима, новим стилизацијама, којима никад крај! Али, стварајући нове спојеве и нове стилизације, пјесник то чини и спретно и вјешто, па нас ни најнеобичније стилизације неће ни за будити ни збуњити.

„Све има свој језик“ - рећи ће пјесник. - „И ведар дан, и ноћ наглава... И цвет

са. И убилачка неверица. И понор ослепели. И чука видовита”; па „дрво у пољу је знак чујења”; „звезде-куглице небеског билијара”, а „небо именитељ круга”.

Лексика у поезији Ђуровића је аутентична, свјежа, богата, самосвојна,

гим срединама и у другим раздобљима.

Природно, пјесник је, у циселирању и профилисању сопственог језичког израза, био најубједљивији у својој зрелој стваралачкој фази, у којој је најпотпуније дошао до изражавања његова даровитост, а исто тако

ЖАРКО ЂУРОВИЋ

са коријенима прије свега у дјетињству и завичају, али и са смисаоним богатством чија су изворишта и у дру-

и његов стваралачки однос према језику, који разуђеним значењима својим захватом је широк распон од

„обичног“ живота до високих сфера универзалности.

Већ и овлаштан поглед на

лексику у избору Чувар

магновења говори о озбиљном

Ђуровићевом истраживачком

раду у области језика.

Необични изрази и

појмови, изведене ријечи,

необични склопови, поче-

сто њихов изненађујући

смисаони склад, а понекад,

привидно, чак и несклад-

се је то у стваралачком

смислу необично, привлач-

но и лијепо. Сијасет је при-

јјера који могу да потврде

ову тезу. Но, у вези са пје-

ничким језиком, још једна

неопходна опаска: ин-

терпункција, као категорија

нормативне граматике.

Пјесник је скоро занемару-

је, или је своди на најмању

могућу мјеру. Понекад, то

омогућава двоструко ишчи-

тавање, самим тим и дво-

струко досезање смисла и

пјесникове поруке. Ово је

из сфере непријословених

пјесничких, и поетичких,

слобода, које заиста могу

да заведу на произвољан

смисао, али, на срећу, не и

да створе забуну.

Друго, отпреме је уочљиво,

и симптоматично, да се до-

словце у свакој пјесми на

крају завршног стиха нађе

узвичник. Било да је пјесма

у равном тоналитету или је

носе узбуркано осјећања,

набоји емоција су свакад у

упону, па дјелује природно

што се завршним узвични-

ком сугерише какав пје-

сников немир и узбуђење, а

што се најнепосредније

преноси и на читаоца.

Најзад, можда и најва-

жније у овим узгредним

опаскама: пјесник показује

право мајсторство у своје-

њу језичког израза, који стоји

у обрнутују сразмјери

са разуђеношћу смисла и

дубином поруке. Ослушни-

мо:

„Ићи својим путем ићи/И

ноћ своју стићи“ (Свет).

„Сред ума/Шума/Сред шу-
ме/ Чума“ (Индикација).

- „Суђено ти је да издр-
жиш!“ (Песник). - „Живот

ије сан/ Ни игра није“

(Лирски триптихон 3).

„Цвету је мириш роб/ Нек

такво ропство завлада сно-
вима!“ (Аполоgetika мири-
са).

Сведено све ово о Ђуро-
вићевој лексици и његовом

пјесничком језику; о необи-

ичним и истовремено

стваралачки убједљивим

стилизацијама- говори да је

Жарко Ђуровић модеран

пјесник, који својом поја-

вом спаја токове прошлог и

савременог, налазећи у њи-
ма аутентичне вриједности

у духовном животу ових

простора; стваралац у чијем

су људском и ствара-

лачком бићу несумњиве

вриједности нашле пун

склад.

Носталгични акорди

Читав је низ пјесама у овом избору, посебно у циклусу Носталгично сведо-
чење, које у себи носе но-
сталгичне звуке завичаја.

Од таквих пјесама дала би се сачинити читава збирка. У овим пјесмама изузетно јаких емоција и изнесеног тоналитета - све је љубав. Овде је Мириш сена „древни напитак предака“; у пјесми Реч или сена слика снова и чаролија претвара се у „пјезаж модра лика“, у којем се „гнездјат успомена“; Завичајни предео доноси нам слику скоро немогућег склада ријечи, звука и боје.

Пјесма Чувар магновења, по којој је аутор назвао овај избор пјесама, на неки начин је сродна, по звучи-
ма које доноси и бојама које нуди, пјесмама које из-
ничу из завичајног тла и држе везу са „баштом ро-
дитељске боје“. Чар „роди-
тељске боје“, трепераве и

ЧЕДО ВУКОВИЋ: ПИСМА ИЗ БЛИЗИНЕ

Задњи азими смо у јо-
дину са шри девет-
ке - 1999.

Пред њама је чудна
јошка са шри нуле -
2000.

У руци ми је сачувана
новчаница из 1993. јо-
дине. Уз лик Чика-Јове
Змаја - иза њега се
налазило једанаест ну-
ла!

Дивно ли ме усречи-
ше! У том шрену имам
и његову мили-
јарду динара! Но, иза
њега чак и овог: Ево ши-
јак! (Јасно је - не пру-
жају ми пар).

А у оној „изокрену-
тој“ ери Пића ора и

њеј ови слеђбеници
ї радили су и чудан ми-
саони систем - у броје-
вима су видјели извје-
сна траначела, тражи-
ли су везу између по

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Модерна галерија у протеклој години

СРЕДИШТЕ ЛИКОВНИХ ЗБИВАЊА

• Током протекле двадесетшесте ликовне сезоне, Модерна галерија реализовала програм вођен као и увијек квалитетом и строгим критеријумом при одабиру излагача. Учињено све, а то потврђује и презентирани програм, да се и у овим тешким временима која нијесу заобишла ни културу одржи њен реноме

Сезона је отпочела занимљивом презентацијом под називом ЗБИРКЕ БУДВАНСКЕ РИВИЛЕРЕ. На једном мјесту по први пут је представљено око педесет радова истакнутих југословенских стваралаца у власништву туристичких објеката на будванској ривијери.

Поклоњена дјела еминентних југословенских аутора била су још једна потвда колико је њих било заљубљено у наш крај и његове пејзаже. А било их је пуно: Марко Челебоновић, Филип Филиповић, Бата Михајловић, Оља Ивањицки... На изложби су представљена и дјела Воја Станића, Станка Зечевића,

ставила се и сликарка Љубица Мркаљ радовима насталим у посљедњих тридесет година. Ова уметница живи од 1973. године у Паризу и серијом слика из циклуса „Бијела жива природа“ и „Ониријски пејзаж“ показала је публици своје виђење реалног и ирационалног свијета. Имала сам пред собом исјечак живота, живу природу, видјела сам по њеном умирању колико је жива. Схватила сам да ми се нуди један невероватан поглед кроз лагано већење, труљење, мијењање“, каже она. Кроз рушевине и архитектуру који су вижан сегмент на њеним сликама, повезује се са

Брајовић, Миливој Бабовић, Никола Вујошевић, Срђан Вукчевић, Никола Гвозденовић, Војо Станић, Дадо Ђурић, Бане Секулић, Рајко Годоровић, Драшко Драгаш, Пуро Ђурић, Блажко Ковачевић, Момчило Маџановић, Милан Мрдак, Бато Правиловић, Ристо Радмиловић, Нада Станић потврда су квалитета и успјеха.

У септембру мјесецу са тридесет уља на платну своју драматику и енigmу камена представио нам је сликар Никица Раичевић из Подгорице. У изванредном осјећају и познавању црногорског крша, неба и воде овај уметник налази неисцрпну ризницу надах-

МИЛО МИЛУНОВИЋ: „Ранјена штапића”, 1963.

Мерсада Бербера, Смаја Каракла и многих других. Ова изложба је, несумњиво, подстrek свима који буду имали прилику да учествују у избору нових дјела ради богаћења збирке будванске ривијере.

Већ по устаљеној традицији, у мају су се представили млади уметници. На преузетој изложби под називом МЛАДА ЦРНОГОРСКА УМЈЕТНОСТ, 40 сликара и вајара показало нам је умјеће у ликовним техникама и материјалима од уља, акрилика, комбиноване технике, цртежа, графике и скulpturе. Општи утисак који је оставила изложба јесте жива, аутентична клима ликовног стварања међу најмлађима на црногорској ликовној сцени.

Радовима насталим у посљедњих десетак година представиле су се и београдске сликарке Милене Ничева и Анђелка Ђојовић као и скulptor Торе Џорђевић. Завршили су Академију ликовних и примјењених умјетности у Београду где су се формирали и изградили свој ликовни рукопис и препознатаљиву иконографију. О томе свједоче успјешни саостални и колективни наступи у Београду и другим ликовним центрима. То је разлог више да нам својом презентацијом у нашем граду омогуће, бар донекле, сагледавање карактера и климе у којој успјешно стварају. Занимљивом и контрадикторном иконографијом пред-

древним цивилизацијама: византијском, египатском и хеленском. Слике Љубице Мркаљ „говоре о човјековој данашњици у његовој историјској вертикалнију узлету и падову“.

Изузетну сензибилност и мајсторство у рјешавању свих стилова који карактеришу нашу ликовност, од шесте деценије до почетка двадесетих, сагледали смо у јединственој презентацији циклуса под називом „Адела“ сликара Миодрага Вујачића Мирског. Изложба од четрдесет радова уља на платну настављена је још једна успјешна сарадња између Народног музеја у Београду и будванске Модерне галерије. Изложба овог запаженог ствараоца представила је дио фонда југословенског сликарства XX вијека у Народном музеју што је несумњиво још једна потврда да је један од ријетких сликара који може да једним истим ликом у четрдесет варијантан привуче пажњу посматрача.

Ову изузетну, естетски најбоље обрађену целину уочио је критичар Зоран Маркуш истичући да подсећа на Равелов „Болеро“. Велико интересовање потврдила је изложба чланови УЛУЦГ који су представили уметници различитих генерација и стилских опредјељења. 15 слика и 3 скulptora својом индивидуалношћу представили су, сваки понаособ, своје ликовне визије и сензибилитет. Селекција у којој су се нашли: Бато

нућа. Вођен трагом освојене фантастике, а свјестан агресивности и природне сировости, Раичевић проналази баланс који ће учiniti да слика оплемени природу. Усаглашавајући се са ритмовима природе Никица Раичевић је још једном потврдио да у своја дјела уноси иконско биће и душу.

Свакако најзначајнији и највећи задатак у прошлодијашњој ликовној сезони у будванској галерији била је изложба МЕДИТЕРАНСКИ ЦИКЛУС МИЛА МИЛУНОВИЋА. Изложба слика, акварела и цртежа дојена и утемељивача црногорског савременог сликарства са радовима насталим у временском периоду 1950-1967. године представља дуг и обавезу коју је имала Модерна галерија и Будва према великом мајstorу. Сам податак да је најзначајнији период Милуновићевог стваралаштва везан за Будву и његов будвански атеље доволно говори да је презентација слика из чуvenog медитеранског циклуса најбољи начин подсећања на његов боравак у Будви. Велики сликар је долазио у Будву и у њу уносио из ње износно ликовно богатство повезано са љепотом мора. Засигурно, посматрајући све изложене радове на његовој изложби, ујерили смо се у једно: нико боље од њега није умio да откриje и осjeti дражи и тајновитости будванске обале.

Драгана ИВАНОВИЋ

ЧУДОТВОРНА ИКОНА БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

„У овом светцу несланих мора и јела, док нам се броје ћоследњи шренци, нек засветли, нек нас осоли, Тројеручице, со сужа, скујљена у Твојој трећој руци!“

Љубомир Симовић

Средином протекле године је и Будва, поред низа других градова и светих мјеста у Црној Гори, имала част да отвори врата једној од највјернијих копија чуvene хиландарске чудотворне иконе, икони Богородице Тројеручице. Овом приликом свако ко је желио могао је да види, поклони се и ужива у ванвременској љепоти једне од најчувенијих икона са ликом Богородице, уз необичан доживљај блаженства кроз поглед упућен сваком ко је погледа.

Ликовно представљање Богородице познато је већ у најранijим временима хришћанске умјетности. У средњем вијеку се толико илуструје да број Богородичних икона превазилази све остale. Само један руски црквени календар набраја 156 чудотворних икона Богородице. За најстарију очувану представу Богородице сматра се њен лик у Присцила катакомби у Риму из III вијека. Катедрала у Торчелу код Венеције, такође, чува једну од најстаријих представа овог Светог лица. Евидентна сличност која постоји између свих ликова Богородице представљаних током низа вјекова указује да је морао постојати један пратиц или прототип који су сви изобразитељи подражавали приликом извођења лика Пресвете Богородице. Пре постпоставља се да је прву икону са ликом Богородице урадио свети апостол и јеванђелист Лука, те да лик са ове иконе представља пратиц Богородичног лика за све касније иконе са њеном представом.

Као и код приказивања Христовог лика, постоји већи број иконографских типова са представом Богородице. Зависно од теолошког значења, Богородица се приказује самостално или, чешће, са Христом Младенцем. Најпознатији иконографски типови Богородице су: Оранта, Ширшаја небес, Ходигитрија, Елеуса, Млијекопитатељница, Царница небеска и др.

Као што предаје наводи, ова знаменита икона потиче из VIII вијека када се налазила у Дамаску. Пред њом су око године 750. н.е., у току молитве, десило чудо када се зацјелила посјечена рука Светог Јована Дамаскина, великор хришћанског теologa, писца и борца

ИКОНА БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

против прогонилаца иконе. Из захвалности за ово чудесно исцељење, Свети Јован Дамаскин је од сребра израдио модел своје десне рuke и приложио га икони, која је од тада позната као „Тројеручица“. Из Дамаска је Тројеручица пренесена у Јерусалим, у манастир Свете Освјенченог. У XIII вијеку, послиje боравка у Светој земљи, добија је на поклон Св. Сава Немањић и доноси у своју отаџбину, где је по њој и главна саборна црква у Скопљу посвећана, управо, Тројеручици. Пошлиje пропasti српске државне самосталности, Тројеручица се, пре посјечења икона, подложио иконастасу и црквију. Уз помоћ српског православног свијета, Тројеручица је са посебним уважавањем слављена и поштована у џелом православном свијету. Упитају је велика литијска икона прекривена сребрним и златним оковом богато украсијем разнојним драгим камењем и даровима. Испод окова крије се, озбиљан у изразу и чврсту форми, лик Богородице са Христом, типа Ходигитрије. Трећа рука јој није насликана, већ само намјесник - игуман, а све игуманске почасти припадају Богородици Тројеручици.

Чудотворна икона Богородице Тројеручице је са посебним уважавањем слављена и поштована у џелом православном свијету. Уз помоћ српског православног свијета, Тројеручица је са посебним уважавањем слављена и поштована у џелом православном свијету. Уз помоћ српског православног свијета, Тројеручица је са посебним уважавањем слављена и поштована у џелом православном свијету. Генерације хиландарских монаха и бројни вјерници широм свијета свједоче о чудотворној, мистичној исцјелитељској моћи ове иконе. У славу Пресвете Богородице, милошћу њеном, пред њеном дrevном оригиналном иконом, као и пред копијама, оздравили су многи болесни и несрећни, ојачали многи слаби, усхијтили се и развеселили многи мржни и осиони, многи зли и похлепни.

Луција ЂУРАШКОВИЋ

БАДОВИЋ

“ТРИ МУЗИКЕ“

У оквиру турнеје од Петровића до Котора, одржан је 30. децембра 1998. године у сали „Зета-филма“ концерт под називом „Три музике“.

Градска музика - Котор, Градска музика - Будва и Глазбено-просјетно друштво - Тиват први пут у својем вишедеценијском постојању приредиле су заједнички концерт. Изведен је разноврstan програм: од дјела класичне музике до популарних мелодија.

Публика је бурно поздрављала оркестар и сва три диригента, Владимира Ђегоviћa из Котора, Павела Аксамита из Будве и Винка Marića из Тивта.

К.Ш.

У ОЧЕКИВАЊУ ДИРИГЕНТА

ФЕЉТОН

ИЗ СТАРИХ БАУЛА

ПРИПРЕМИЛА: Љиљана Зеновић

ЉЕТОПИС БУДВЕ 1650.

ДОН КРСТА ИВАНОВИЋА, ПЛЕМИЊА, КАНОНИКА
И УЧИТЕЉА БУДВЕ

(Превео: Никола Вукчевић)

Крсто Ивановић (Будва 1628 - Венеција 1688) племић, каноник и учитељ града Будве, докторирао права у Падови 1667. године и био од 1681 - 1688, каноник цркве Св. Марко у Венецији. У Италији познат и плодан писац (либрета за драме: „Амор као ратник”, „Кирка”, „Кориолан”, „Тријумф упорности” и „Лисимах”; пјесме, историјски списи о рату Правојерне лиге против Турака, о историји позоришта, о Будви; епистоле, и др.), био члан неколико академија, а кад је требало заступао као поклисар интересе своје Будве у Венецији (1677).

Први нам је потпуније представио овог знаменитог Будванина Никола Вучковић (правник, преводилац и, између осталих, аутор нама драгоценог превода будванског средњевјековног Статута) и то преводом „Будванских анала” који је објављен у „Историјским записима” бр. 4 из 1965. године (књига I) и у зборнику „Бока”, Херцег Нови, 1978. (књига II).

Пето поглавље

Како су некад Римљани владали овим крајевима, гдје је сада Будва

Разни аутори, међу којима Албани и Орбини, пишу да су прије доласка Гота и Словена Будвом владали Римљани који су у овим крајевима основали многе колоније, између осталих Рисан, колонију римску и Дристав комору римску и Дристав комору римску, а и многа друга мјеста била су у њима почивиња.

У vrijeme Тирила, који је народе Тесалоније и Солуна преводио у хришћанску вјеру, године наше спаса 886, под папом Стефаном и по цијелом Илирију су оснивала надбискупије и подручне цркве те је том приликом будванска бискупija, како каже Орбини у повијести Словена, дошла под јурисдикцију надбискупије у Диоклеји. Ово мјесто налази се повише Бара, од кога је удаљено који дан хода. Од овог времена Будва познаје црквеног царства са називом подручни бискуп. Под тринаестим бискупом овога града Павлијијом попали су и разрушили Сараџени цијелу Далмацију и приморске градове, а том приликом је и Будва опљачкана.

Шесто поглавље

Како су Будвани 1442. године постали добровољно поданици Млетачке Републике са законима које су уживали под влашћу деспота Ђурђа.

Пошто је деспот Ђурађ, посљедњи господар Србије, Зете и Будве, отпутовао, укрававши се на једну галију на плажи под мостом у Будви, и кренуо даље преко Дубровника за Мађарску, Будвани су се нашли без владе. Имајући у виду интегритет и правду Републике Венеције која властодршћима у свијету служи као узор праведног и добrog владања, одлучили су да се добровољно ставе под окриље Млетачке Републике. Тако је услиједила спонтанна предаја града Будве Венецији 1. августа 1442. под Лодовиком Лавреданом онда заповједником морнарице, Марком Геном изванредним провидуrom у Албанији као и Петром Далмарском провидуrom у Котору. Ова је предаја примјешана, од стране споменуте Републике с признањем свих закона које је град уживао под деспотом Ђурђем. Закони су били једнаки с онима које је уживао град Бар. Њих је кансије одобрила и ратификовала администрација врховне власти Сената, дана 20. октобра 1465. у привилегију угледног града који почиње: „Christoforus Mauro Dei gratia dux dux Venetiorum etc. Nobilis et sapientibus viris Luce de Canali potestati Budua etc.”, који је привилегију регистрован у почетку зборнике привилегија.

Седмо поглавље

Како је од 4. децембра 1442. од Републике био одређен за начелника један млетачки племић с прат-

њом која се састојала од канцелара, четири официра и два службеника здравствене службе.

Кад се Будва предала Републици под дуждем Франческом Фоскаријем био је одређен да влада и управља Будвом један млетачки племић. Овај се звао кнез (conte) и капетан као што се та вида из књиге племића у судници. Сада се зове начелник и влада на начин као што је то уobičajeno у градовима у Далмацији. Суди у грађанским и кривичним предметима до 100 дуката. Против његове одлуке жалба се може изјавити управитељу и провидуру у Котору. У предметима до 200 дуката надлежан је да рješava генерални провидур, провидур против чије се одлуке опет може изјавити жалба суду у Венецији. У грађанским предметима начелник суди са 4 општинске судије на темељу Статута. Статут признаје право да буде изабран из државне благајне, начелник има канцелара, 4 своја официра и два стражара здравствене службе на копну и на мору, који се сви налазе на платном списку у каторској комори, где су описане напријед наведене службе. Власт је одредила још за одбрану Будве 25 момака Талијана који дају и ноћу судјелују у стражкама у каштелу и на копну. Томе треба додати заповједника тобија и муниципонера за артиљерију. Како је град у непријатељству у Турској и стога подложан узнемирању од стране сусједа, додјељења је одбрани још и чета од 15 страдијота чија је дужност да бране територију од сваког напада сусједа у интересу сигурности Будвани.

Осмо поглавље

Како је Будва најприје имала границу од ријеке Бечић која се наставља на Три студенца, Кулијеш (Colleso), Мајсторе и Ђурђевац који се зове Цркva, па даље до Дреновишице (Drenovice) и одатле повише мора до Црвеног камена.

У vrijeme kada је ovim krajevima владао dvadeset drugi naslednik gotskog vojvode Ostriola Prelimir, говори се да је имао четири sina: Xvalimira, Boleslava, Dragoslava i Svevlada, kojima је podijelio zemlju. Xvalimiru је dao Zetu sa svim posjedima u čije područje je bila ukućučena i Budva. Graniča Budve je tada počinjala od rijeke Becić i našavljala se na Tri studenca i Kolož od Drenovitice i odatle iznad mora do Crvenog kamena, iz čega se vidi da su područje obuhvaćeni Zavalja, Majni, Pobori i dio Grbla do Drenovitice koji je takođe bio pod vlašću Budve. Kako je, međutim, promjenom stvari u svijetu, Budva i ova teritorija u više ratova oduzimana, Budvani su uz pomoć svjedocanstva starih suseđa uspjeli da im Bačazit beg, koji je našao pod Budvu s

vojvodom i kadijom iz Skadra, za svaki slučaj izda potvrdu o prvoštinskim granicama. Ova se potvrda, prevedena na toskanski jezik, налази регистrovana u zborniku привилегија општине у судници за чије потребе је у овој вријеме i сastavljena. Prema tome, danasno područje Budve сужено је i почиње од ријеке Бјелаштице до Пријевора uključivши село Сеоде што се тиче kopna, a s mora do Црног рта до Боке Которске.

Девето поглавље

Племићке обитељи Budve које владају с разним овлаšćењима и почастима код представника државне власти, сачињавају једине представнике општине и једино вијећe nadлежno да rješava u svim проблемima града.

Od sređene predaje grada Mletackoj Republići mogu se spomenuti niske navedene plemiće obiteљi, од коjih su neke izumrle, a neke i danas žive.

1. Crimich (Кримић)

2. Tihmilovich (Тихмиловић)

3. Drimovich (Дримовић)

4. Bubazi (Бубаџи) из Созле (?)

5. Ivanovich (Ивановић) из Цетиња из Црне Горе

6. Margovich (Марковић) од Митровића из Паштровића

7. Custich (Кустић) из Црне Горе

8. Riosa (Роза) из Паштровића

9. Toccovich (Токовић) из Сmedereva

10. Солимани из Сmedereva

11. Angelovich (Анђеловић)

звани Леварда из Сmedereva

12. Metcovich (Метковић)

звани Адами из Сmedereva

13. Medlovich (Медловић)

из Сmedereva

14. Badglaža

15. Colich (Колић)

16. Ivanisi (Иваниси) из Црне Горе

17. Bubich (Бубић) из Мајна

18. Miloivich (Милојевић)

19. Spada

20. Tomini

21. Radelich (Раделић) из Бјелопавлића

22. Triskoko

23. Orlich (Орлић)

24. Turich (Турић)

25. Petcovich (Петковић)

26. Bogliza (Бољица)

27. Dabutovich (Дабутовић)

из мјesta Градац

28. Глава

29. Milatovich (Милатовић)

30. Saijnovich (Сајновић)

31. Mazuco (Мазуко)

32. Radagli (Радаљи) из Жупе

33. Miogossich (Миогошић)

34. Scoroiovich (Сцоројевић)

из Мркојевића

35. Crecoivich (Крекојевић)

36. Vittomir

37. Stagnevich (Станевић) из Сmedereva

38. Babich (Бабић) из Црне Горе

придружени:

39. Belafusa (Белафуза) - племић из Скадра

40. Pelesa (Пелеза) - племић из Јешића.

(Наставиће се)

ХРОНИКА СЕЛА

ГРБАЉ

Пише: Марко С. Шовран

Између Котора, Тивта, Будве, Јадранског мора и Ловћенског подвршја налази се област Грбаљ - општина Котор. Грбаљ лежи на површини од око 95 квадратних километара, има близу 4000, а са онима у расељену приближно 6000 житеља православне вјере, више од 850 домаћина у 20 села и заселака и у њима нешто мање од 200 братстава. На овом подручју има 62 цркве, од којих су многе страдале у земљотресу 1979. године, један стоје манастир, а у траговима (архитектонским уломцима) и легендама још пет манастира, неколико цркава и осам градова. С обзиром на овога броја богољубља, неки називају Грбаљ „Светом гором”.

На овим просторима дешавала се једињствена историјско-демографска гибања од насељења Словена до данашњих дана. Грбаљани су дигли четири сељачке феудалне буне против Млечића и каторских племића, а исто толико рачуна оправдана. Православне вјеће су против Турака и Француза. Православни манастир Подластва, (сачувани фрагменти фресака из два периода), Св. Ђорђе у Шишићима (1692) и Св. Никола у Пелинову (1718/19). Последње двије су комплетно осликане од руке Димитрија Рафаиловића, чуvenог фрескописца из Рисића.

О Грбаљу су написане двије књиге: „Цркве у Грбаљу” Младена Џрђевића и „Грбаљ, његова прошlost и будућnost” Предрага Ковачевића. Свака од ових књига има своју тематику и у том оквиру су врlo значајне. Написана је и књига „Историја Грбаља”, али с обзиром на њену вриједност нећемо коментарисати једно. Има и врlo важних фрагментарних записа о Грбаљу - устанци, цркве, статут и др. расутих по разним часописима или као парцијалне едиције. Тешко би било најbroјati имена свих аутора.

Многи Грбаљани су временом активно учествовали у привредном, политичком, духовном, просветном, умјетничком, здравственом и војном животу и раду Котора, Боке, Црне Горе, Југославије и шире:

ТРАГОМ ДОКУМЕНТА ПРОШЛОСТИ (85)

ПИШЕ: Марко С. Шовран

ДОБРОВОЉЦИ - РАТИЦИ 1912 - 1918.

1.

ВИДО Сава Јокова КУЉАЧА
(1895 - 1918)

ВИДО САВА ЈОКОВА КУЉАЧА</

БАЧКО ДОБА

ИСТИЧЕМО: ИСТОРИЈСКА ЗБИРКА У ОШ „СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША“

РАД НАГРАЂЕН ЉУБАВЉУ УЧЕНИКА

ПЕТАР ВУКИЋЕВИЋ, наставник, историчар, ентузијаста, заљубљеник у старије, прикупља је, уз много самоодрицања и уз изузетан труд, али и уз помоћ својих ученика и многих дародаваца, јединствену историјску збирку. Послије 37 година рада са ђецима и 16 година активног рада у ОШ „Стефан М. Љубишић“ - овај ненаметљиви и неуморни трагач за показатељима прошлости, подарио је својој школи збирку музејског типа. Тако је Будва постала једина општина у Црној Гори која се може похвалити овом благом на једном мјесту. Али када се неко у потпуности преда настави, живи за своје ученике, уради све да би историја као предмет заокупила пажњу ђеце, ка-

- Уз помоћ моје секције, ученика и њихових родитеља, грађу сам прикупљао пуних 15 година. Народно благо пропада заборављено и млада покљења треба а се на то подсјете.

• На који начин сте сакупили експонате, где сте их проналазили?

- Причајуји са ученицима и њиховим родитељима, путујући и једноставно као мала кртица ровећи по зидинама, кобама, међама, таванима, порушеним кућама... Претежно сам грађу сакупљао по Грбљу, Майнама, Поборима, Брајићима, Паштровићима, Јуботињу и Црмници.

• Колико је до сада прикупљених, а колико изложених експоната?

- Сакупљено је преко 2000 експоната, али све није одговарало право

са школски мајстори су све то ставили у функцију. Уштедјели смо огромна материјална средства која за то нијесмо ни имали.

• Без дародаваца сан вам се не би остварио. Кога бисте посебно издвојили?

- Не могу да не поменем пок. Жарка Ратковића који је поклонио телевизор или Славка Сарвана који је поклонио видео, па стаклоресца Говедарцу који је урамио и поклонио преко 60 рамова, мајстира Мајкића који је бесплатно оправио ТВ апарате, колеге Дулетића и Кнежевића и друге којима сам у име школе дао захвалницу.

• Примјетно је да међу експонатима нема скоро ништа што је везано за море, за рибарство нашег краја.

- У праву сте. Настојао сам да нешто из тог домена добијем, али нијесам успио. Не знам због чега, али није било таквих донатора. Имамо само макету брода каравеле, поклон из суседне општине.

• Колико су у вашем пројекту учествовали школа, колеге, ученици, општина?

- Велике симпатије и материјалну помоћ пружила су Општина и њен предсједник Раде Грегојић - човјек који има много разумевања за просвету. Право да кажем: да није било његовог разумевања и његових сарадника тешко бих успио. Директорица Биљана Вукчевић пружила ми је пуну подршку, да је она кочила тешко бих успио. Колеге су углавном са симпатијама гледали на мој рад. Заједно са мном се радују што смо једина школа у Црној Гори која има музеј. Добили су подстrek, па би хтјeli да и они слично ураде у свом домену. Без ученика, будућих одраслих људи, било би немогуће остварити све ово.

• Да ли је некоме од дародаваца надокнађено у материјалном смислу за уложени рад и труд?

- Никоме. Ни мени ни било коме другоме. Још је већа вриједност подухвата када се веома малим материјалним средствима уради корисно дјело.

• Селекција и сама поставка експоната урађена је, види се, стручно. Да ли сте имали и такву врсту помоћи?

- Један дио експоната остао је и даље у мом кабинету историје и има примјену у настави, нешто сам даривао Спомен дому у Режевићима, а нешто наставницима ликовног.

• На који начин сте обезбиједили простор и инвентар - сталаже, астale, витрине?

- Уз пуно разумевање школе и лично директора Биљане Вукчевић. Сналазио сам се и тако што сам преко службеника општине Мире Маровић и Бранке Жигић добио отписане писаће астale, витрине... Уз моју зами-

- Да, свакако. Помогао ми је директор Поморског музеја у Котору Милева Вуjoшевић и њене помоћнице. Колега Иван Журжул пружио ми је драгоцену помоћ у конзервирању.

• Сама музејска збирка има ли директног утицаја на наставу?

- Музејска збирка је велика едукативна ученица. На најбољи начин повезује образовање и културу са циљем да младе генерације кроз изложене експонате осјете дух прошлости, минулих времена. Музеј је место где се држе историјски часови, где стварају млади ликовњаци.

• Представите нам укратко музејску збирку.

- Музеј је уз велику свечаност и присуство великог броја поштоваоца отворио предсједник Општине Раде Грегојић 14. маја 1998. године. Збирку сачињавају експонати из археологије, историје и етнологије.

• Музејска збирка и вилично доприноси сте (поред осталих успеха) афирмацији школе. Зашићен је музеј затвореног типа и који су разлоги?

- Не само ја, већ и остали чланови колектива, могу да се похвале оним што имамо једини у Црној Гори. Право да кажем, нијесам ни ја мислио да ће збирка овако успјети. Музеј, ипак, мора да живи, да у одређено vrijeme буде отворен за грађане, екскурзије, па и странце. Можда и да ће у туристичкији пропсект Будве, да се уради квадилетан каталог и још доста тога.

• Да ли је било награда, признања за све шта сте учинили за школу и ученике, за град?

- Своје сам учинио како сам знао и умio. До сада нијесам добио награду, а хоћу ли, зависи од других који би требало да вреднују мој дугогодишњи рад и све оно што је допринојело афирмацији школе. Без обзира на то, важно је да сам ја добио признање од оних са којима сам и за које сам радио - од ученика. Они су оставили неизбрисиве трагове у књизи утисака „Петре, волимо те, уз тебе смо и увијек те подржавамо“. А, вјерујте, нема бољег жирија за признање и награде од њих.

Разговорала:
Бранка ПОПОВИЋ

СНЕШКО

Прави вредно мала Сешика
Свој друшка ледној Снешко.
Месно поса, брка, браде
Ставља Јарчад чоколаде.
За очи му ставља жута
Два дујметша са кайула.
Месно кайе левак ставља,
Пролазнике да Јозздравља.
Под Јазухом дршка вирка,
Мешлица од жутој сирка.
Око Снешка са свих страна,
Сложно јева хор цивицана.

Митар МИТРОВИЋ

У РИЈЕЧИ И СЛИЦИ

Гостија Јасна Калуђеровић и Бојан Кртолица

НОВОГОДИШЊИ
КОНЦЕРТ

• У организацији Школе за основно музичко образовање и наставнице Мирјане Пајевић, у сали „Зета-филма“ одржан је 27. и 28. децембра 1998. године у 17 часова Новогодишњи концерт

Ученици Школе, плијенен-дио спонтаношћу и талентом, уз водитељски пар (Маја и Душко) и симпатичног Ђеда Мраза (Петар) представили су се рецитацијама, играма и пјесмом.

Звуци флауте, гитаре и клавира измамили су аплауз публике која је испунила салу до посљедњег места.

Због изненадног нестанка струје програм је настављен уз свијеће и батеријске лампе.

Мали хор је „разбио“ мрак и побрао симпатије свих присуних извођача Кораћевих пјесама „Вријеме првих пољубаца“ и „Поштар“.

На жалост свих, даље се

није могло. Наиме, други дио концерта захијевао је помоћ технике, па је нови сусрет зајазан публици за наредни дан.

Те друге вечери, публика је поново била презадовљена. Гости малишана из Музичке школе били су ученици средње школе „Данило Киш“, добитници награда на недавно одржаном такмичењу „Глас школе“.

Првонаграђени Јасна Калуђеровић и Бојан Кртолица дигли су на ноге циједујући пјесму „Има ли наде за нас“ заједно с њима отијевали остали извођачи и публика.

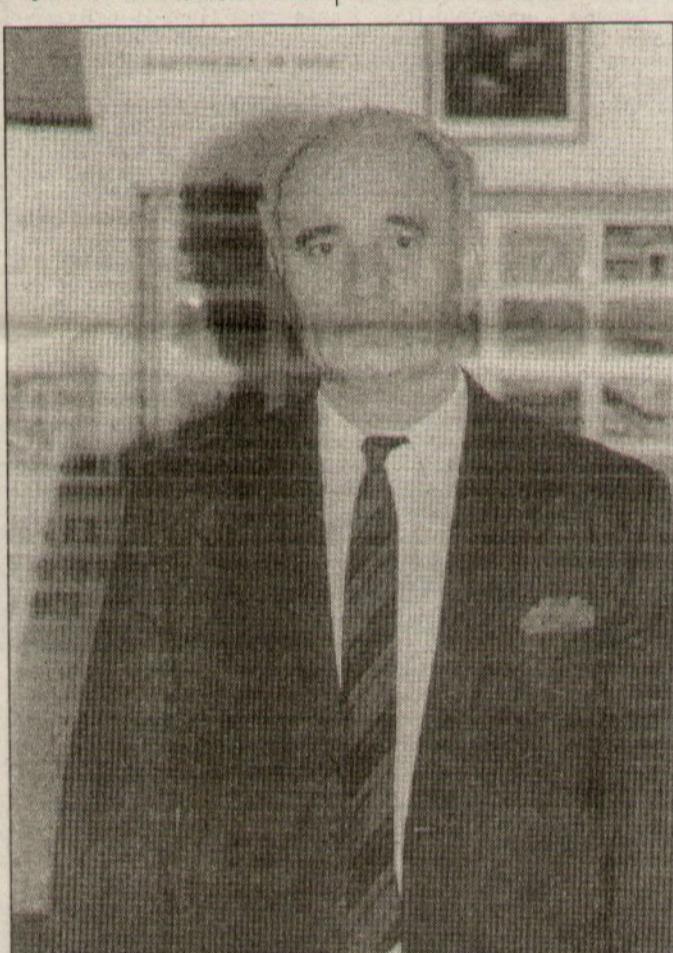
Текст и фотографије:
Ксенија ШЕПЕЉ

Чланови „Малој Хора“

Водитељи Маја и Душан са музикалним Деда Мразом који је учесник прашао са клавиром

Петар Вукичевић

да постигне да се омасови учешће у прикупљању експоната и радосно исчекују часови историје - засигурно је ријеч о човјеку који заслужује изузетну пажњу, у првом реду родитеља и колектива, па и читаве заједнице. Традиционално најбоља одјељења у школи била су управо она гдje је Вукичевић био разредни старјешина. Да се за све што се воли има довољно времена доказао је својим изузетним залагањем и радом, кроз наставне и ваннаставне активности. Уз све то стизао је да се бави и спортом, друштвено-политичким радом, учествује у многим радним и хуманитарним акцијама. За овог прегаоца непозната је ријеч боловање. Мотив за све што је урадио и што ради је љубав: никад није тражио новчану надокнаду.

• Какав је био пут од идеје до реализације Историјске збирке, што вас је навело на тај јединствени подухват?

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

ПОЉОПРИВРЕДА

Настављајући писање о калемљењу воћака на зрео-гранцидом, овом приликом ћемо говорити о подлогама, калем гранцима, калемљењу и просторијама (собно и из руке), калемљењу у растилу и воћњаку.

Подлоге за калемљење на зрео могу бити генеративне (произведене из сјемена), и вегетативне. Ако се производе, саднице подлоге за собно калемљење треба да су стваре једну годину, дебљине 8-12 mm, на 10 cm изнад корјеновог врата. Подлоге у растилу и воћњаку могу бити веће дебљине, висине и старости и могу се калемити при земљи, у висини дебла или круне, са једном или више калем гранцица, у зависности од дебљине подлога.

Калем гранцице за калемљење на зрео складију се са матичним стабала послије престанка вегетације, у току зиме и у рано пролеће. Битно је да у вријеме калемљења скови у калем гранцици племените сортне буду у стању потпуног миривања. Скинуте гранчице се до калемљења чувају на температуре од 2-5°C, у влажном супстрату (пијеску, маховини, пилевини, и сл.), да сачувају пупољке и свјежину.

Собно калемљење са стратификовањем

Очишћене и оправане подлоге од земље, пијеска и др. се скраћују 5-10 cm изнад корјеновог врата а коријен се припрема за садњу, скраћивањем бочних жила на 2-3 cm, а врх коријена на 20 cm, и трапе у влажном пијеску. На око 10 дана прије калемљења, подлоге се излажу повећаној температури (10-15°C). На почетку

КАЛЕМЉЕЊЕ
У ПРОСТОРИЈАМА,
РАСТИЛУ И ВОЋЊАКУ

калемљења, подлоге се износе на сто за калемљење. Истовремено се на сто стављају скраћене калем гранчице (на 3-4 пупољка) разних дебљина. Скраћење износи око 0,5 cm изнад горњег пупољка, са којим падом реза супротно од пупољка. Калемљење се врши прости спајањем, енглеским спајањем, спајањем са стране и на исечак. Начин калемљења зависи од дебљине компонената, врсте воћака и знања калемара. Послије калемљења, калемови се везују, премазују калем воском и подлоге које у растилу нису очене у предходној години.

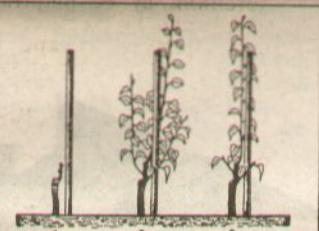
Калемљење се врши на око 10 cm изнад земље а може и на већим висинама, када се врши калемљење у висини дебла или круне. Најчешће се примјењује прости спајање, спајање на исечак, калемљење са стране и под кору, а ређе енглеско спајање. По уметању калем гранчице, калем се веже и премазује калем воском. И ово калемљење се врши у току марта или априла, калем гранцима из претходне вегетације чији су пупољци у потпуном миривању.

Калемљење у
воћњаку

Ово калемљење се врши приликом прекалемљивања воћака, калемљењем старијих подлога у круну, када се појачава коренов систем, затим на поврећеном деблу (премошћавањем повреде), код попуњавања празнина у круни, и сл. Поред наведених метода калемљења овде се користи и аблактирање, калемљење са стране и сл. У воћњаку се могу калемити посађене или произведене подлоге у циљу подизања воћњака.

У наредном броју ће бити речи о технички најважнијим начинима калемљења.

Јован М. МЕДИГОВИЋ,
дипл. инг

Њећа калемова калемљењу са собним калемљењем, калемљењим из руке и у расашу: 1. Јошајени калем, 2. израсли лјуборасији из калема, 3. Један остављени лјуборасији и два скраћена

Квашење калемова
у калем-восак

МЕДИЦИНА

Никада нисам видио нешто тако чудесно, као тренутак када се у величанственој игри природе рађа ново људско биће. Блажени осмијех мајке и крик дјетета у сусрету са свијетом као да указује на сву сложеност будућег живота. Живот почиње у болу, болом и патњом се завршава. Почетак и крај готово свима су исти. Између је живот који је или умјетност да у свему наћемо љепоту и радост или узани ходник кроз који се са муком провлачимо и стижемо до краја (живота) изузијани и рањавани. Рађањем човјека све су могућности отворене, све је могуће. То биће носи генетски код хиљада генерација и прењијеће га даље на нове генерације. То би могао бити прави и истински смисао живота.

Нажалост, некада се то беспомоћно биће рађа са аномалијама и деформитетима, некада тако тешким да ни најсавременија медицина не може ништа да уради да то биће прохода и проговори. Јељарима се тада намеће страшна дилема какав је смисао такво биће одржавати у животу. Некада се препуштало природном одабирању, па су само способни и јаки преживљавали. Данас, савремени апарати и љекови могу годинама да одржавају у животу болеснике чије су само вегетативне функције очуване, а мозак трајно мртав. Да ли је човјечно одржавати такав живот? За сада, о томе међу љекарима нема дилеме. За сваки живот се морамо борити све док постоји било каква његова витална функција.

Некада вјерујемо и у чуда и ако их никада нисмо видјели. Када се ради о дјеци, био сам у прилици да видим родитеље који су сав свој живот посветили нади да ће њихово дијете бити боље и ако је рођено тешко општећено. Невјероватна је радост тих родитеља сваком новом покрету, сваком осмијеху. Безаност за такву дједу прости је фасцинантна. Нема те жртве коју нијесу у стању да поднесу само да би, том малом често несвесном, бићу било бар мало боље. Како ти људи воле живот и размишљају

о здрављу. Само здравље њиховог дјетeta било би сваким довољно да им живот има дубоки смисао и да увијек буду срећни. Гледајући те људе све више вјерујем да се можемо борити против судбине и да живот можемо мијењати и онда када је најтеже. Из немоћи трпимо, из вакансних вјерујемо да ће човјека горе наноћити штету и да ће трпити? Они који су пребогати треба да већи дио због богатства дјеле са другима. То ће им омогућити много више реда. Поштујући друге увијек имамо шансу да нам се то врати. Природа нас је створила као сроднике. Човјек је душевно биће, за срећан живот неопходна је права и поштење. Да ли је да човјека горе наноћити штету и да ће трпити?

Најлајкше би било прихватити судбину, одустати од борбе и схватити то као божју вољу. И мада живот тече својим током, морамо се супротставити судбини, не препустити живот неком општем покрету. Јер, пројмана и обнова живота не може се очекивати од пројмана друштвених облика и установа, већ од човјека појединца који ће развити јасно мишљење и складне односе према близњему. Из тога може да се развије здрав и складан живот и у друштву и у држави.

Гледајући људску патњу, знаћемо да чувамо здравље, док не осјетимо тугу нећемо знати шта је радост. У односу на вјечност људског бића као мјехур наријеци пролазности или као „један бљесак метеора”, како рече наш велики пјесник. Јудски нараштаји пролазе незаустављivo и неповратно. Сви се отимају о земаљска добра и често су врло несрћни, видимо и много срећних без великог богатства. Живе мирно и достојанствено, вјерујући у добро. Што више сазнајемо склонији смо вјеровању да је знање највећа врлина. Ум и сазнање уносе принцип реда и хармоније. Живот ће имати смисао ако се живи у складу са природом, а то првенствено значи бити здрав, одлучан, морално чист.

Човјек мора да се прилагодијава приликама, да се стара и о свом материјалном статусу, његујући и здрав дух. То ће прије или касније донијети душевно спокојство и слободу. Ако би човјек постао светиња човјеку, живот би био са

Др Тадија НИКОЛИЋ

ДЕЗЕРТ

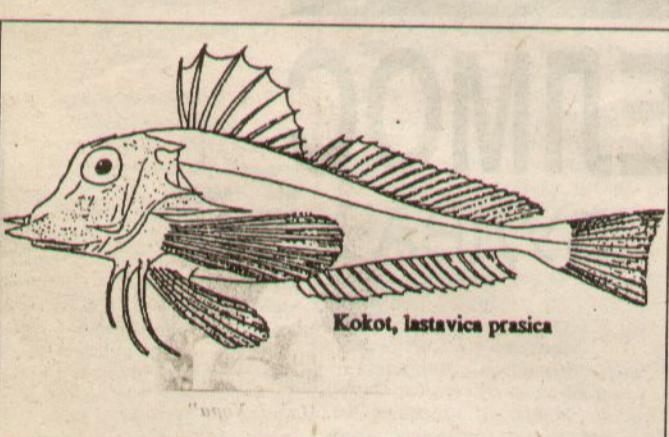
ПАШТРОВСКА
СИРНИЦА

Потребно: 1/2 кг. несланог сира, 8 јаја, 8 добро пуних ожица цукра, 8 ожица гриза, 125 гр. маслаца, кора од 2 домаћа лимуна, 1 прашак за пециво и, по потреби, мало млијека.

Припрема: Жуманџа добро умутити са шећером. Додати изгратани сир (на ренде од јабука), гриз, растопљен маслац, кору од лимуна и мало млијека (ако је смјеса исушише густа). На крају додати чврст снијег од бледанаца. Зидове и дно теће у којој ће се сирница пећи на умереној ватри око 1 сат. Испечена се прво охлади, а затим поспе ситним цукром.

Приредила Л.Б.

МЕДИТЕРАНСКИ КУВАР

Кокот је риба из породице штитоглавки (Triglidae). Живи углавном на пјесковитом и муљевитом дну на дубини од 10 до 500 метара. Ријетко се може наћи и на каменитом дну. Кокот има зашиљену и спљоштену главу иза које се налази витко тјело. Бодља је изразито црвена. Има веома развијено прсно пераје које му служи за кретање по морском дну. Кокот је добио име по томе што кад се улови почиње да испу-

јечан примјерак до 20 cm. Живи углавном у приобалном дијелу.

Кокот се лови љети и ноћу, по сваком времену, углавном парандам. Месо му је тврдо, али врло укусно.

ЧОРБА
ОД КОКОТА

Риба се очисти, опере и стави да се кува. У узврелу воду додати ожичицу соли, памидору, перо бијелог зеља, лист ловорике, два до три зrna папра, ожичицу маслиновог уља, три до четири ћицице чешњака и мало оста. Оставити да се кува око 1/2 сата. Кад је доволно кувано процједити и издвојити посебно супу, а посебно рибу. У другом лонцу пропржити на мало уља ситно исјечкану главицу црног лука са 1 ожичом оштрог брашна. Уз стално мијешање додати супу, ожичицу „вегете” и пустити да узарви. Затим додати од

драча очишћено и исјечено месо од кокота, ситно исјечкани петруси и, према укусу, млевени папар.

БЛИТВА
НА УЉУ

Огуљену, оправану и на коцке исјечену кртолу ставити да се кува. Узврело води додати 1 ожичицу соли. Пера близи очистити, добро опрати и порезати уздуж, по средини (на 1 kg. кртоле додати 2 везе близи). Кад је кртола на пола кувана, додати близи и кувати још двадесетак минута. Све проциједити, па додати зачине: ситно исјечкани чешњак, ожичицу „вегете”, труну цукра, мало папра, ожичицу биљног и ожичу маслиновог уља. Добро све измијешати и служити док је топло.

НАДЈЕВЕНА
ТЕЛЕЋА ЦИГЕРИЦА

Потребно: 1/2 kg. телће цигерице, 100 gr. шарене сланине, главица црног лука, петрусин, 2 ожиче презле, 3 ожиче киселе павлаке, 1 јаје, со и папар.

Припрема: Цигерицу исјећи као шишице и попречно, преко средине, да се може надјевати. На уљу пропржити сланину, лук и презлу. Ову смјесу охладити, па додати јаје, павлаку, со и папар. Овим напунити цигерицу, а отвор учврстити чачкалицом. На дно ватросталне посуде ставити уље, порећати цигерицу и ставити у рерну да се испече. Испечена цигерица исјећи на прст дебеле режњеве, па служити уз вариво или салату.

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БаЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА
Минерална вода
Сокови
Пића других производача

Продајни центар у Ластви грбаљској
тел. 086/51 - 297, тел./факс 52-518

Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
тел. 086/52-378

производња, експорт-импорт, инжењеринг,
туризам и услуге

СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски баталјон 10,
тел./факс 086/52-790, тел. 51-764

VAŠA FIRMA
NA INTERNETU -
USLOV ZA
MODERNO POSLOVANJE
I SAVREMENE KOMUNIKACIJE

069 061 219

тел. 086/ 52-762, 52-280, 52-285
факс 086/ 51-320

СПОРТ

ВАТЕРПОЛО

ЧЕТВРТИФИНАЛЕ КУПА ПОБЈЕДНИКА КУПОВА

МАЛО НАДЕ ПРЕД РЕВАНШ У ФИРЕНЦИ

• Шанса у реванш утакмици 9. фебруара у Фиренци

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА
- ФЛОРЕНЦИЈА

6:6 (1:0, 1:2, 2:2, 2:2)
Котор, 13. јануара
Базен: „Никша Ђуђин“
Гледалаца: 800

Судије: Касталонци (Мађарска) и Бок (Њемачка)

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА:
- Јанчић, Митровић, Зец, Вукчевић, Мировић, Пантелић, Дамјановић 2, Ђирковић, Михајловић 1, Никчевић 2, Милинић, Удовичић 1, Вогел.

ФЛОРЕНЦИЈА: Темпести, Ванини 1, Поповић, Грељинијери, Перечи, Горшков 2, Лукиџанети, Чени, Бинки 1, Микели, Сотони 1, Мантаути, Бруникни 1.

Ватерполисти Будванске ривијере одлично су почели утакмицу против освајача Купа Италије екипе „Флоренције“. Поготком Никчевића дошли су у водство 1:0 и то је, у

ствари, био и резултат прве четвртине. У другој четвртини играчи „Флоренције“ диктирали су темпо и головима руског интернационала Гошкова прешли у водство. Венети у трећој четвртини доводи Италијане у водство 3:2, да би Никчевић из чetверца, кога је скривио Бинки, изједначио на 3:3. Послије искључења Милинића, Барускони доводи поново „Флоренцију“ у водство 4:3. Коначан резултат треће четвртине поставља Михајловић одличним ударцем са преко десет метара. Био је мажда и најбољи погодак на утакмици.

У посљедњој четвртини Дамјановић у два наврата доводи свој тим у водство. Прво Бјанки изједначује на 5:5, да би италијански репрезентативац Сотонија само 22 секунде прије краја утакмице поставило коначан резултат ове вео-

ма квалитетне и узбудљиве утакмице.

Реванш утакмица је у Фиренци 9. фебруара. Тешко је рећи да ли „Будванска ривијера“ може направити изједначење и пласирати се у полуфинале Купа побједника купова, али уколико понови игру као у првој утакмици у Котору из Фиренце можемо очекивати и добре вијести. ***

Ватерполисти Будванске ривијере у првој првенственој утакмици ЈУВАЛ ватерполо лиге доживили су тежак пораз у Бечеју од актуелног првака државе „Бечеја“ високим резултатом 19:4 (6:1, 4:0, 5:1, 4:2).

Надамо се да је утакмица у Бечеју била само лош дан будванских ватерполиста и пролазна слабост, а да ће своју праву на снагу и вриједности доказати већ у следећим првенственим утакмицама.

ИЗВРШНИ ИЗБОР НАЈБОЉИХ СПОРТИСТА БУДВЕ ЗА 1998. ГОДИНУ

БОГДАН ЂУРОВИЋ
СПОРТИСТА БУДВЕ

• У организацији Радио Будве, а под покровитељством СО Будва, спортски новинари и спортски радници који су у предходним годинама у сличним изборима добили признање најбољег спортског радника, извршили избор најбољих у 1998. години.

За најбољег спортиста Будве у 1998. години проглашен је боћар БОГДАН ЂУРОВИЋ, освајач сребрне медаље са Европског првенства у боћању одржаног крајем године у Италији.

Од 29 спортиста који су конкурисали да се нађу међу десет најбољих, спортски новинари и најбољи спортски радници определили су се за следећих десет: Веско Дулетић, Рајко Каваја, Марко Вујовић, Зоран Никчевић, Дејан Томашевић, Небојша Јановић, Бранко Бошковић, Милан Јанчић, Митар Голиш, Игор Вушуровић.

За најбољи клуб у 1998. години поново је проглашен ВК „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“, четвртфиналиста Купа купова Европе.

Најбољи спортски радник Будве у 1998. години је Љука ЂУРОВИЋ, предсједник Управног одбора ВК „Будванска ривијера“ и предсједник ФК „Петровац“.

У конкуренцији тенисерки Данице Крстјанић, фудбалера Бранка Бошковића за најбољег младог спортисту изабран је Небојша ЈАНОВИЋ из ОК „Будванска ривијера“, иначе члан омладинске репрезентације Југославије.

Богдан Ђуровић

ОДБОЈКА

Прва А Савезна лига

ЛАКШЕ НЕГО ШТО СЕ ОЧЕКИВАЛО

• Одлична игра Жељка Танасковића и Бугарина Стоева

„Будванска ривијера“ - Црвена звезда 0:3 (7:15, 8:15, 7:15)

Будва, 16. децембра

Сала МСЦ

Гледалаца преко 1000

Судије: Гргић и Ђук из Београда

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА: Перешићић, Николић, Гиљача, Бонић, Рендић, Вујовић, Јано-

вић, Мијић, Иванчевић, Златић, Вушуровић.

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА: Божић, Бранковић, Константиноvić, Танасковић, Вукановић, Стојловић, Мрђа, Станковић, Богдановић, Перовић, Стојев.

Одбојкашима „Црвени звезде“ требало је само 15 минута да први сет пријешће у своју корист. У првом сету репрезен-

тативац Жељко Танасковић са више узастопних блокова напросто је деморализао одбојкаше Будванске ривијере. Код резултата 10:4 повриједио се један од најбољих домаћих одбојкаша Драган Бонић, тако да је тренер Вуковић у игру морао да уведе Џитковића. У преостала два сета разиграо се и бугарски интернационалац

Стоев, па побједа црвено-бијелих ни у једном дијелу игре није дошла у питање.

Општи је закључава да су одбојкаши „Црвени звезде“ до нових прволигашких бодова дошли много лакше него што се очекивало, поготово послије одличне игре и побједе Будванија у Београду против „Партизана“ резултатом 3:2.

ПРОГЛАШЕНИ НАЈБОЉИ
ОДБОЈКАШИ ЦРНЕ ГОРЕИГОР ВУШУРОВИЋ
НАЈБОЉИ ОДБОЈКАШ
ЦРНЕ ГОРЕ У 1998.
ГОДИНИ

Предсједништво одбојкашког савеза Црне Горе на својој сједници одржаној 15. јануара у Будви, за најбољег одбојкаша Црне Горе у 1998. години прогласило је одбојкашу Будванске ривијере и члана репрезентације Југославије која је на Светском првенству у Јапану освојила сребрну медаљу, Игора Вушуровића.

За најбољу одбојкашицу у протеклој години изабрана је Илона Марљушкић, одбојкашица ОК „Лука Бар“.

РУКОМЕТ

КАДЕТСКО ПРВЕНСТВО У БУДВИ

Рукометни савез Црне Горе повјерио је рукометном клубу „Будва“ организацију Кадетског првенства Црне Горе за мушки екипе. На првенству ће учествовати осам најбољих кадетских екипа из наше републике.

Поред домаћих кадета РК „Будва“, на такмичењу ће се појавити и кадети РК „Ловћен“ и РК „Цепелин“

корист са пет кошева различите, 34:29.

На почетку другог полувремена тренер „Могрена“ Тихо Драговић на терен по први пут изводи прву поставу: Томашевић, Будимић, Дулетић, Тмишћа и Вукотића. Могрен убрзо се показао да и тај потез тренера Драговића нису биле неће промијени. Кошаркаши „Борца“ већ у првим минутама наставка игре праве серију од 8:0 и након само пет минута наставка игре свима у сали МСЦ, а нажалост и самим играчима „Могрена“ било је јасно да бодови из ове утакмице одлазе у Чак. Додуше, задњих три минута утакмице кошаркаши „Могрена“ покушавали су да направе нешто више. Четрдесет секунди прије краја утакмице предност „Борца“, која је половином другог полувремена износила и 17 кошева, свела се само на два коша.

Сигурним кошевима са лијеје слободних бацања Милисављевић је свом клубу донио два драгоценна бода у настојању да се већ ове године докопају најелитније кошаркашке лиге. Можда је пораз против „Борца“ био очекиван, међутим симпатизер „Могрена“ који су присуствовали утакмици против Борца, више од пораза забиљавајући да је „Могрен“ према играчима, поготово аптија која је захватила овај клуб при крају јесеног дијела првенства, а све су прилике да се пренијеле и наставак првенства.

Голман „Будве“ Радуловић: Прилика за нова доказивања

РЕПУБЛИЧКИ ДЕРБИ
ПРИПАО ПОДГОРИЧАНИМА

• Црна Гора добила још један велики дерби. Мићо Ђурић јунак утакмице

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА
- БУДУЋНОСТ

1:3 (22:25, 25:22, 24:24, 22:25)

Будва, 15. јануара

Сала МСЦ

Гледалаца преко 1200

Судије: Ђук из Београда

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА: Перешићић, Николић, Гиљача, Бонић, Вујовић, Јановић, Мијић, Иванчевић, Ћиковић, Мрдац, Златић, Вушуровић.

БУДУЋНОСТ: М. Ђурић, Кнежевић, Карић, Поповић, Ђако, Ђурић, Живковић, Марковић, Тошковић, Дробњак, Ратић, Ђурићковић.

Дворана МСЦ била је премаја да прими све поклонице одбојке који су хтјели да одгледају Републички дерби и дерби седмог кола Прве савезне одбојкашке лиге између „Будванске ривијере“ и „Будућности“ из Подгорице. У предивој, правој спортској атмосфери, бодови су сасвим заслужено припадали одбојкашима из Подгорице. Послије убедљиве побједе, по новим правилима, у Пожаревцу против „Младог радника“ 3:0, стручни штаб и играчи „Б. ривијере“ били су оптимисти и пред утакмицу против „Будућности“. Од првог звјиждука судије Ђурић одбојкаши „Будућности“ заиграли су веома сигурно и наговијестили да су у Будву допутовали по нове бодове. Током првог сета играчи тренера Колаковића

били су у водству и овај сет пријешли у своју корист 25:22. Играчи из Подгорице и на почетку другог сета заиграли су сигурно и повели са 11:8. У том дијелу игре одбојкаши „Будванске ривијере“ мало тога је полазило за руком. Међутим, добром блоковима младог Перешићића и бОљом игром у пољу играча тренера Вуковића освајају четири узастопна поене, прелазе у водство 12:11 и веома сигурном игром овај сет приводе крају резултатом 25:22, и тако изједначују резултат на 1:1 у сетовима.

Навијачи „Будванске ривијере“ очекивали су да ће њихови љубимци наставити да доминирају и будванској публици на најбољи начин показати зашто су предвходних 7 кола претрпели само један пораз и то од лидера на табели „Војводине“. Мирном и сигурном игром и овај сет рјешавају у своју корист 25:22 и тако постављају коначан резултат, 3:1 за „Будућност“. Ово је уједно био и трећи узастопни пораз одбојкаши „Будванске ривијере“ на свом паркету и пред својом публиком.

ТАБЕЛА

1. „Војводина“	7	7	0	21:6	14
2. „Будућност“	7	6	1	19:10	13
3. Ц. Звезда	7	5	2	18:7	12
4. „Б. Ривијера“	7	4	3	15:13	11
5. „Партизан“	7	2	5	13:18	9
6. „Млади рад“	7	2	5	8:18	9
7. „Борак“	7	1	6	7:1	

ЧЛНОВИ КОМИСИЈЕ МЕЂУНАРОДНОГ КОМИТЕТА МЕДИТЕРАНСКИХ ИГАРА БОРАВИЛИ У ЦРНОЈ ГОРИ

ВИСОКЕ ОЦЈЕНЕ КАНДИДАТУРИ БУДВЕ

- Послије обиласка спортичких, шумарских и других прашаћих објеката и обављених разговора у оштинама и са члановима Организационог одбора, члнови Комисије јовољно оцјенили кандидатуру Будве за домаћина Медитеранских игара 2005. године
- Предсједник Републике Мило Ђукановић изразио сјеремност Црне Горе за усјешну организацију Медитеранских игара ако Будва буде изабрана за домаћина

Члнови Комисије Међународног комитета Медитеранских игара Амар Адади, предсједник, Роберто Фабрини, Жак Гроспеје и Изабела Дирен, боравили су 4. и 5. јануара у Црној Гори како би сакупили потребне информације о припремама кандидатуре Будве за организацију 15. Медитеранских игара 2005. године. Члнове Комисије примио је и предсједник Републике Црне Горе и предсједник Организационог одбора кандидатуре Медитеранских игара „Будва 2005.“ Мило Ђукановић.

Првог дана боравка у Црној Гори члнове Комисије примио је предсједник Општине Будва Раде Грегојић који је са потпредсједником Општине Драганом Дулетићем и генералним директором ХТП „Будванског ривијера“ Ивом Арменком упознао госте са прошлочију Будве, њеном туристичком, културном и спортском понудом. Предсједник Општине је гостима појелјо пријатељство и истакао да је Будва и спортски град, да је кандидатура за домаћина Медитеранских игара 2005. године изузетно значајна и да ће Будва све учинити да до тога дође. Гости су обишли спортске пратеће објекте, упознали се са динамиком градње будућих спортских објеката, организацијом здравствене заштите и смјештајним капацитетима за учеснике Медитеранских игара.

Предсједник комисије Амар Адади из Алжира је истакао да је одушевљен љепотом Будванског ривијере, да му је тек сада јасно зашто Будва називају краљицом Јадрана, да је то љепота која се не може заборавити, и да ће о свему што су видјели и чули у Будви обавијестити Комитет Медитеранских игара.

Послије подне 4. јануара члнови Комисије су имали разговор са члновима Организационог одбора кандидатуре Медитеранских игара „Будва 2005.“ у коме су их Ђорђе Перишић, генерални секретар Југословенског олимпијског комитета, Славољуб Стијеповић, министар спорта, Јарко Варајић, члан Одбора, др Миомир Мутога, министар здравља, Вук Бошковић, помоћник министра унутрашњих послова и Јусуф Каламперовић, министар саобраћаја, обавијестили о садашњим и планирним могућностима и активностима Будве и Црне Горе за организацију Медитеранских игара 2005. године. У том циљу они су члнове Комисије обавијестили да иза кандидатуре стоји Савезна влада, да је Југославија досад успешно организовала више међународних такмичења највишег ранга и да је спремна да то уради и ако добије организацију Медитеранских игара 2005. године у Будви. Одговарајући на питања члнова Комисије наши представници су истакли да постоји гаранција Савезне владе да ће у том случају укинути визе за све спортисте учеснике Медитеранских игара, да ће бити обезбеђена здравствена заштита на највишем нивоу, у свим видовима и облицима и у потпуности без ограничења за све спортисте, члнове делегација и официјелне госте, да ће саобраћај беспрекорно функционисати, а безбедност учесника и укупна безбедносна ситуација у Црној Гори бити на највишем нивоу.

Другог дана боравка у Црној Гори члнове Комисије Међу-

Предсједник Комисије Амар Адади и члан Изабела Дирен у разговору са предсједником Општине Радом Грегојићем

народног комитета медитеранских игара примио је предсједник Републике Црне Горе и предсједник Организационог одбора кандидатуре Медитеранских игара „Будва 2005“ Мило Ђукановић. Предсједник и члнови Комисије су упознали предсједника Ђукановића са свом раду у Црној Гори, обиласку спортичких и туристичких објеката и обављеним разговорима у оштинама и са члновима Организационог одбора. Они су истакли бројне комплименте за досадашњи рад Одбора и подршку коју државни органи Црне Горе дају канди-

датури Будве за домаћина ове значајне спорске манифестације. Комисија је дала високе оцене о условима за организацију Медитеранских игара у Црној Гори, а коначну одлуку о томе коме ће бити повјерена организација ових игара донијеће Скупштина Међународног комитета Медитеранских игара која ће се одржати у Тунису од 26. до 29. априла ове године. Поред Будве, иначе, кандидати су још Ријека (Хрватска), Александрија (Египат) и Алмерија (Шпанија).

Предсједник Ђукановић је захвалио члновима Комисије

на доласку у Црну Гору, њиховом раду и повољним оценама и утисцима које су стекли и изнијели послије обиласка спортичких и туристичких објеката. Он је упознао члнове Комисије са наредним активностима Организационог одбора, наглашавајући да су досадашње припреме урађене веома брижљиво и квалитетно и да ће Црна Гора бити спремна да обезбиједи све услове за успјешну организацију уколико Будва буде изабрана за домаћину Медитеранских игара 2005. године.

Р. П. - В. М. С.

МИНИСТАР СПОРТА У ВЛАДИ РЦГ СЛАВОЉУБ СТИЈЕЛОВИЋ ЗА „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“

НА НАЈВИШЕМ НИВОУ

Високу делегацију међународног комитета Медитеранских игара примио је и министар спорта у Влади Републике Црне Горе Славољуб Стијеповић и тим поводом изјавио за наш лист:

Организациони одбор кандидатуре за организацију медитеранских игара 2005. године учинио је све да Будву и Црну Гору представе као спремног и способног кандидата да организује ово велико спортско такмичење. Колико смо у томе успјели и колико смо били уједљиви рећи ће Скупштина Међународног комитета Медитеранских игара у Тунису 26. - 29. априла 1999. године. Сигуран сам да ће Црна Гора, као неко ко стоји иза кандидатуре Будве, учинити све да се на Скупштини у Тунису Будви и Црној Гори додијели организација Медитеранских игара 2005. године. Већ сада бих могао са сигурношћу да изјавим да би Будва организовала Игре на највишем нивоу.

Међутим, ако одлука МКМЈ овога пута буде негативна по нас то не треба скватити као израз неповређене према Црној Гори већ као чињеницу да је у овом тренутку неко спремни и понудио боље услове. Евентуално, таква одлука не смije да нас обесхрабри у

нашим намјерама да неке наредне прилике не поднесемо кандидатуру и добијемо организацију Медитерана - рекао је, између осталих, министар спорта у Влади Републике Црне Горе Славољуб Стијеповић.

Д. КЛАРИЋ

СЛАВОЉУБ СТИЈЕЛОВИЋ: Будва би организовала Медитеранске игре на највишем нивоу

ПРОГРАМ РАДИО БУДВЕ

ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ

- 7.55 ГЕНЕРАЛНА ШПИЦА
- 8.00 ВИЈЕСТИ
- 8.10 НАЈАВА ПРОГРАМА
- 8.20 МЕТЕОРОЛОШКИ БИЛТЕН
- 8.45 СЕРВИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ
- 9.00 МАЛИ ОГЛАСИ
- 9.05 КЛАСИЧНА ИНСТРУМЕНТАЛНА МУЗИКА
- 9.35 ШТО ШТАМПА ШТАМПА
- 9.45 САРАДНИЧКА РУБРИКА
- 10.00 ВИЈЕСТИ
- 10.10 ГОСТ ПРОГРАМА
- 10.45 СЕРВИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ
- 11.00 ОГЛАСИ
- 11.15 СПОРТСКА РУБРИКА
- 11.30 СЕРВИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

- 18.00 ОГЛАСИ
- 19.00 ВИЈЕСТИ
- 19.15 МАЛИ ОГЛАСИ
- 19.20 ОДЈАВА
- 19.25 САТЕЛИТСКИ ПРОГРАМ

ЧЕТВРТАК

- 12.00 ВИЈЕСТИ
- 12.05 ЦАРСТВО ЉУБАВИ
- 14.00 ПЕТ ПЛУС
- 15.00 ВИЈЕСТИ
- 15.30 НОВОСТИ ДАНА
- 16.00 ВИЈЕСТИ
- 16.05 КОМЕРЦИЈАЛНИ САТ
- 17.00 ВИЈЕСТИ
- 17.30 БУДВАНСКА ХРОНИКА
- 18.00 ОГЛАСИ
- 19.00 ВИЈЕСТИ
- 19.25 САТЕЛИТСКИ ПРОГРАМ

ПЕТАК

- 12.00 ВИЈЕСТИ
- 12.15 ВОЈАЖ
- 13.15 КУЛТУРНИ БЛОК
- 15.00 ВИЈЕСТИ
- 15.30 БУДВАНСКА ХРОНИКА
- 16.00 ОГЛАСИ
- 16.05 СПОРТ И МУЗИКА
- 17.00 ВИЈЕСТИ
- 17.30 БУДВАНСКА ХРОНИКА
- 18.00 ОГЛАСИ
- 19.00 ВИЈЕСТИ
- 19.15 ОГЛАСИ
- 19.20 ОДЈАВА
- 19.25 САТЕЛИТСКИ ПРОГРАМ

СУБОТА

- 12.00 ВИЈЕСТИ
- 12.30 ЗВЈЕЗДАНИ ТРАЧ
- 13.30 ТОП РАВАНЕЛИ
- 15.00 ВИЈЕСТИ
- 15.30 НОВОСТИ ДАНА
- 16.00 ОГЛАСИ
- 16.50 ФОНТАНА ЖЕЉА
- 18.00 ОГЛАСИ
- 19.00 ВИЈЕСТИ
- 19.05 САТЕЛИТСКИ ПРОГРАМ

НЕДЈЕЉА

- 7.55 ШПИЦА
- 9.00 ОГЛАСИ
- 9.30 АСТРОЛОГИЈА
- 10.00 ВИЈЕСТИ
- 10.30 ТА ДИВНА СТВОРЕЊА
- 11.00 ОГЛАСИ
- 11.15 СПОРТСКИ БЛОК
- 12.00 ЕЛЕКТРИК ПОЊЕР
- 15.00 ВИЈЕСТИ
- 15.05 ОГЛАСИ
- 16.00 ЗАНИМЉИВОСТИ
- 17.00 ОГЛАСИ
- 17.10 ГРАДСКИ СВЕТИОНИЦИ
- 18.00 РОКТРОН
- 19.00 ВИЈЕСТИ
- 19.05 САТЕЛИТСКИ ПРОГРАМ

СРИЈЕДА

- 12.00 ВИЈЕСТИ
- 12.05 СПОРТСКА СРИЈЕДА
- 15.00 ВИЈЕСТИ
- 15.30 НОВОСТИ ДАНА
- 16.00 ОГЛАСИ
- 16.15 РАДИО ОРДИНАЦИЈА
- 17.00 ВИЈЕСТИ
- 17.30 БУДВАНСКА ХРОНИКА
- 18.00 ОГЛАСИ
- 18.10 САЊАРЕЊЕ СТРАСТИ
- 19.00 ВИЈЕСТИ
- 19.15 ОГЛАСИ
- 19.20 ОДЈАВА ПРОГРАМА
- 19.25 САТЕЛИТСКИ ПРОГРАМ

РЕПЕРТОАР ФИЛМОВА „ЗЕТА ФИЛМА“ ЗА ФЕБРУАР 1999. ГОДИНЕ

1. и 2. фебруара	„Веома опасна романсија“
3. и 4. фебруара	„Параноја у Лас Вегасу“
5. и 6. фебруара	„Савршени злочин“
8. и 9. фебруара	„Досије X“
10. и 11. фебруара	„Град таме“
12. и 13. фебруара	„Три мушкарца и нога“
15. и 16. фебруара	„Врата судбине“
17. и 18. фебруара	„Посредник“
19. и 20. фебруара	„Господин Добрица“
22. и 23. фебруара	„Још увијек знам шта сте радили и овог љета“
24. и 25. фебруара	„Цик Фрост“
26. и 27. фебруара	„Свадбени пјевач“